

2009

R A P O R T

A fi refugiat

Cum trăiesc refugiații și solicitanții de azil în Europa centrală

UNHCR

United Nations High Commissioner for Refugees

Haut Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés

Publicat de

Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați

Reprezentanța Regională pentru Europa Centrală

Budapesta, August 2010

Fotografiile din această publicație au scop ilustrativ; ele nu reprezintă persoanele la care se face referire în raport. Toate fotografiile au fost realizate de Béla Szandelszky în 2009 și 2010 în centrele de primire și centrele de detenție ale refugiaților, la frontiere, în adăposturi pentru persoane fără locuință, la periferia aglomerărilor urbane și în locuințele refugiaților și solicitanților de azil din Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, Polonia, România, Slovacia și Slovenia.

Cuprins

Cuvânt înainte.....	6
Bulgaria.....	8
Date statistice.....	8
Evoluții din 2005	9
Metodologie	10
Detenția rămâne o problemă.....	11
Femeile trebuie știe “De unde se cumpără cea mai bună carne de pui”	12
Frustranta aventură a încercărilor de integrare	13
Problema locativă își va găsi rapid o rezolvare?	15
Copii se confruntă cu propriile lor dificultăți.....	15
Recomandări	17

Republica Cehă.....	18
Date statistice.....	18
Evoluții din 2007	19
Metodologie	19
Barierele lingvistice fac viața refugiaților grea	19
Grupurile vulnerabile merită o atenție sporită	21
Cea mai mare provocare e obținerea unui loc de muncă.....	22
Educația	22
Izolați într-un mediu străin	23
Protecția subsidiară: azil de clasă inferioară	24
Recomandări	25
 Ungaria	 26
Date statistice.....	26
Evoluții din 2005	27
Metodologie	28
Depășirea “problemelor de dentiție” ale noului sistem	29
Îmbunătățiri în Debrecen	30
Populația de etnie romă se confruntă cu și mai multe dificultăți.....	31
Detenția este similară închisorilor de maximă securitate	31
Mulți refugiați somalezi ajung să trăiască pe străzi.....	33
Recomandări	35
 Polonia.....	 36
Date statistice.....	36
Evoluții din 2005.....	37
Metodologie	37
Provocarea conviețuirii cu străinii.....	38
Dorința de a părăsi centrul și de integrare	38
Asistența medicală pentru ceceni este crucială	40
O mai bună educație pentru copiii refugiaților	41
Cum să te descurci cu probleme complexe într-o limbă străină.....	43
E nevoie de jucării și locuri de joacă	43
Recomandări	44

România	46
Date statistice.....	46
Evoluții din 2007	47
Metodologie	48
Locurile de muncă și locuințele sunt condiții prealabile integrării	48
“Interviul mi-a părut un interogatoriu la poliție”	50
Serviciile medicale nu sunt bine informate.....	51
Politica “Ușilor deschise” din Galați este luată drept exemplu	51
Alți intervievați de echipa multifuncțională.....	52
Situație dificilă în Timișoara.....	54
Recomandări	55
Slovacia	58
Date statistice.....	58
Evoluții din 2005	59
Metodologie	59
Solicitanții de azil au nevoie de o mai mare libertate de mișcare.....	60
ONG-urile au nevoie de linii directe detaliate pentru proiectele de integrare	61
Cursurile de limbă nu satisfac întotdeauna nevoile.....	62
Tinerii se integrează mai ușor	62
Minorii neînsoțiți plasați în medii potrivite	64
Recomandări	65
Slovenia	66
Date statistice.....	66
Evoluții din 2005	67
Metodologie	68
“De ce durează așa de mult procedura de azil?”	68
Chiar și o detenție “confortabilă” este frustrantă	70
Refugiații se împacă bine cu comunitatea locală gazdă	71
Recomandări	71
Tendențe cu privire la azil 2007-2009	72
Sistemele de Azil în Europa Centrală.....	75

Cuvânt înainte

Începând cu anul 2005, Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) Reprezentanța Regională pentru Europa Centrală a demarat un proces de cooperare cu factorii interesați, inclusiv cu instituțiile guvernamentale și organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) în vederea realizării unei Evaluări Participative anuale asupra situației solicitanților de azil, refugiaților, persoanelor cărora li s-a acordat protecție subsidiară și solicitanților de azil în detenție din Europa centrală. Acest exercițiu se încadrează în angajamentul pe care UNHCR și l-a asumat cu privire la asistența refugiaților din perspectiva Diversității de Vârstă și de Gen (AGDM) și la identificarea nevoilor, decalajelor și bunelor practici.

An de an, Echipele Multi-Funcționale (EMF) vizitează zeci de locații din Europa centrală pentru a vorbi cu adulți și copii de toate vârstele și diferite origini etnice. În cadrul unor focus grupuri separate, persoanele intervievate vorbesc despre propriile nevoi și probleme și, deseori, fac propuneri cu caracter practic. Toate acestea sunt consemnate în rapoarte comune detaliate, elaborate la nivel național. Apoi, aceste documente de lucru sunt compilate într-un raport regional mai sintetic, sub denumirea de A fi refugiat. Raportul AGDM 2009, A fi refugiat, conține versiunile scurte ale rapoartelor elaborate în șapte țări din Europa centrală.

În timpul ultimilor cinci ani, aceste rapoarte au ajutat la identificarea deficiențelor din sistem și la corectarea lor.

An după an, constatările și recomandările raportului AGDM, așa cum au fost formulate de Echipele Multi-Funcționale, au dus la îmbunătățiri concrete ale sistemului de azil, ale programelor de îngrijire și întreținere, precum și ale politicilor privind integrarea. În timpul interviurilor, au fost semnalate anumite probleme care nu ar fi putut fi altfel ușor detectate în lipsa metodologiei AGDM. Printre aceste probleme se numără calitatea slabă a serviciilor de interpretare, lipsa locurilor de joacă și a materialelor educative pentru copii, regimul alimentar al musulmanilor în timpul Ramandanului, mașinile de spălat defecte, camerele cu acces la Internet încuiate și multe alte probleme aparent minore care îngreunează viața și a căror soluționare nu costă aproape nimic uneori.

Cea mai importantă inovație pe care o aduce AGDM este că introduce în mod sistematizat în procesul de planificare și elaborare de politici - înseși perspectivele grupurilor țintă. Raportul AGDM pe anul 2009 include acest punct de vedere pentru prima dată și prezintă modul în care perspectivele persoanelor de interes au fost introduse și integrate în planurile și programele autorităților naționale, ONG-urilor și agențiilor internaționale, precum UNHCR, în ceea ce privește politicile de azil și activitățile aferente. Acest punct de vedere este foarte important pentru a stabili ce își doresc copiii sau de ce îi preocupă pe femei și bărbați diferite lucruri.

Acum, după jumătate de deceniu de monitorizare, Raportul AGDM 2009 reușește să facă mai mult decât să evalueze modificările produse față de anul precedent. Capitolul dedicat fiecărei țări conține în plus și o prezentare generală a evoluțiilor sistemelor naționale de azil începând cu 2005. Progresul realizat este cu adevărat impresionant în întreaga regiune a Europei centrale. Nu doar că s-au alocat mai multe fonduri din bugetele naționale și din Fondul European pentru Refugiați, dar acestea au și fost folosite într-o manieră mai concentrată, și, drept urmare, au reușit să schimbe situația. Multe dintre îmbunătățirile spectaculoase pot fi atribuite direct exercițiilor AGDM și au fost rezultatul recomandărilor făcute de Echipele Multi-Funcționale.

În Ungaria, Polonia, Slovacia și Slovenia, Evaluările Participative anuale au demarat în 2005, Bulgaria și România alăturându-se în 2007, urmate de Republica Cehă în 2008. Rapoartele regionale UNHCR (Ascultând refugiații în 2005 și A fi refugiat începând cu 2006) nu sunt folosite doar ca instrumente de lucru pentru factorii interesați și preluate de media, ci sunt disponibile și pe paginile de web ale UE și ONG-urilor, precum și în manualele studenților de la universitățile din șapte țări. Au fost traduse în opt limbi. (Vezi <http://www.unhcr-centraleurope.org>).

UNHCR numără printre principiile sale fundamentale pe acela de „a face auzită vocea celor fără glas“, adică nu să lucreze pentru refugiați, ci împreună cu ei. Fără doar și poate, Evaluările Participative AGDM au oferit UNHCR, guvernului și partenerilor ONG-uri un instrument prin care să transpună în practică angajamentele asumate și să producă rezultate impresionante.

Gottfried Köfner

Reprezentanța Regională pentru Europa Centrală

Budapesta, iulie 2010

Bulgaria

Date statistice

În anul 2009, Bulgaria a primit 853 solicitări de protecție internațională, din 47 țări. Aceste cifre reprezintă o creștere de aproximativ 9% comparativ cu 2008 (746 cereri de protecție). 307 (36%) solicitanți de azi proveneau din Irak, în timp ce 125 (15%) erau apatrizi. Afganistan (58), Iran (50) și Armenia (39) au fost primele cinci țări de origine. Per ansamblu, 39 persoane au primit statutul de refugiat. S-a realizat astfel o creștere de 30% față de numărul de 27 persoane cărora li s-a acordat statutul de refugiat în 2008. În plus, 228 persoane au primit protecție complementară, ducând rata generală de recunoaștere în Bulgaria la 31%, în scădere cu 8% față de anul trecut.

Evoluții din 2005

Construirea unui sistem de azil de la zero este o provocare majoră pentru autoritățile statului și organizațiile neguvernamentale (ONG-uri). Impune importante investiții, constând în mijloace financiare, resurse umane și know-how. Analizând perioada ultimilor cinci ani, trebuie recunoscut faptul că sistemul bulgar de azil a parcurs un drum lung din 2005 și continuă să se îmbunătățească. Nu doar că Bulgaria a reușit să promulge legislația necesară, să înființeze autoritățile necesare în domeniul azilului, să pregătească personalul și să asigure facilitățile de cazare, în plus, guvernul a reușit și în demersul său de a include sistemul de azil într-un cadru mai larg al politicilor privind azilul promovate de Uniunea Europeană.

În această perioadă, Evaluările Participative anuale realizate în comun de UNHCR, autoritățile statului și ONG-uri, au ajutat la detectarea problemelor și găsirea celor mai bune soluții. Iată câteva dintre îmbunătățirile care au fost realizate, conform constatărilor bazate pe asistența refugiaților din perspectiva diversității de vârstă și de gen (AGDM):

- În perioada 2007-2008, condițiile de viață ale solicitanților de azil s-au îmbunătățit considerabil ca urmare a instalării unui sistem de încălzire și a noilor ferestre în centrele de primire din Sofia și Banya, unde și podeaua a fost renovată și au fost achiziționate paturi noi.
- Siguranța din centrele de primire ale Agenției de Stat pentru Refugiați (ASR) s-a îmbunătățit în decursul anilor.
- Perioada de detenție la frontieră, ca urmare a pătrunderii ilegale pe teritoriu, a fost redusă după închiderea centrului de tranzit din Lubimetz. În prezent, poliția de frontieră preia în custodie solicitanții de azil pentru o perioadă de maxim 24 de ore.
- Perioada de detenție a mamelor singure care solicită azil, familiilor cu copii și persoanelor cu nevoi speciale în centrul din Bousmantsi a fost scurtată la două săptămâni. Reprezentanții ASR care conduc interviurile au început să viziteze centrul săptămânal pentru a accelera eliberarea solicitanților de azil din centru.
- Procedura de înregistrare la ASR a fost accelerată. Documentele de identitate sunt emise în timp util de la data înregistrării.
- Broșurile conținând informații cu privire la procedura de azil sunt disponibile acum și în limbile arabă, dialectul estic al persanei, dialectul pashtu, kurdă, somaleză, engleză, franceză și turcă.
- Primarul din Nova Zagora a desemnat rudele copiilor separați solicitanți de azi drept tutori. Astfel, procedura anterioară lacunară de numire a tutorilor a început să funcționeze în cazurile în care rudele unui copil separat sunt dispuse să își asume în mod oficial sarcinile de tutore.
- Regulile pentru accesarea asistenței sociale au fost modificate astfel încât ajutorul financiar lunar acordat refugiaților nu mai este considerat un venit. Astfel, ei primesc dreptul de a primi valoarea maximă a ajutoarelor sociale acordate pentru familii.
- În Sofia, copiii solicitanți de azil s-au înscris la școli mai ușor decât înainte și beneficiază în prezent de rechizite și materiale educative. ASR a achiziționat și furnizat noi uniforme școlare acestor copii.
- În vederea sensibilizării publicului bulgar în ceea ce privește nevoile refugiaților și dispersării percepțiilor negative, Raportul AGDM din 2008 a post prezentat în mass-media și s-a bucurat de o reflectare pe scară largă și de atitudini înțeleghătoare.

În urma constatărilor AGDM în 2009, ASR a primit sugestii privind numeroase activități care pot fi propuse spre finanțare prin Fondul European pentru Refugiați (FER) în 2010. Acestea includ:

- pregătirea periodică a interpreților;
- asigurarea de spații de cazare alternative pentru solicitanții de azil acolo unde este necesar;
- pachete lunare cu alimente pentru solicitanții de azil, inclusiv lapte praf pentru copii;
- oferirea de îmbrăcăminte și încălțăminte;
- produse suplimentare de igienă pentru femei;
- posibil acces al copiilor solicitanți de azil la așa-numitele bucătării municipale pentru copii, instituții sociale care oferă periodic hrană pentru copii mamelor în dificultate din Bulgaria;
- îngrijirea copiilor pe timp de zi;
- elaborarea de broșuri informative despre drepturile refugiaților, care să vizeze personalul medical;
- subvenții suplimentare pentru medicamentele necesare în cazul unor boli cronice, dacă nu sunt acoperite de asigurarea medicală;
- fonduri pentru tratament stomatologic de urgență;
- instruirea asistenților sociali care lucrează cu refugiații din mediul urban (în Banya, Sofia și Pastrogor), precum și a personalului din centrul de primire din Sofia;
- campanii de conștientizare împotriva xenofobiei;
- activități de îngrijire și integrare a copiilor neînsoțiți și separați;
- hrană suplimentară pentru copiii refugiați, asigurată de timp de un an de la recunoaștere;
- introducerea instituției mediatorilor pentru refugiați;
- pregătire profesională pentru minorii cu vârsta între 16 și 18 ani; și
- realizarea unui ghid de buzunar de integrare și orientare socială pentru refugiații proaspăt recunoscuți.

Metodologie

În Bulgaria, Evaluarea Participativă 2009 s-a realizat în perioada iunie - septembrie, și a vizat Agenția de Stat pentru Refugiați, Centrele de primire din Sofia și Banya, Centrul special Bousmantsi de cazare temporară a străinilor și locuințe private din Nova Zagora, Sliven și Sofia.

Echipa Multi-Funcțională (EMF) a fost formată din reprezentanți ai UNHCR, ASR, Crucea Roșie Bulgaria (CRB), Comitetul Helskini din Bulgaria (CHB), Consiliul Femeilor Refugiate (CFR) și Asociația pentru Integrarea Refugiaților și Migranților (AIRM) - aceleași organizații și instituții care au participat și la exercițiul similar din 2008.

EMF s-a întâlnit cu 166 persoane, deopotrivă în cadrul unor focus grupuri organizate pe criterii de vârstă și sex și în grupuri de familii, dintre care:

- 92 solicitanții de azil adulți – 73 bărbați și 19 femei;
- 39 deținători ai unui statut umanitar și acordat prin Convenție – 22 bărbați (trei dintre ei peste 55 ani și 19 bărbați necăsătoriți cu vârsta între 18-54 ani), 17 femei (15 femei cu vârsta între 18-54 ani; două femei peste 55 ani);
- 32 copii solicitanți de azil și refugiați, împreună cu familiile; și
- trei minori neînsoțiți, care stau în Casa de Asistență Socială Assenovetz.
- Țările de origine ale solicitanților de azil au fost: Afganistan, Algeria, Armenia, Republica Democratică Congo, Egipt, Iran, Irak, Israel, Liban, Maroc, Nigeria, Palestina, Somalia, Sudan și Siria. Refugiații recunoscuți și deținătorii unui statut umanitar au provenit din Afganistan, Albania, Armenia, Irak, Liban și Palestina.

Detenția rămâne o problemă

În condiții normale, un solicitant de azil nu ar trebui să fie luat în detenție, de vreme ce solicitarea de protecție internațională nu este o infracțiune. Cu toate acestea însă, în Bulgaria, solicitanții de azil stau în detenție prelungită, perioade de timp diferite, fie în facilitățile de la graniță, fie în centrul Bousmantsi de sub autoritatea Ministerului de Interne, Poliției Naționale și Direcției pentru Migrație din apropierea aeroportului din Sofia. Îndelung planificata deschidere a centrului de tranzit din Pastrogor, la frontiera turco-bulgară, a fost amânată (din nou) cu câteva luni, iar la nivel guvernamental capacitățile alternative de cazare par să lipsească.

Perioada de detenție la frontieră a fost redusă la 24 de ore în decursul ultimului an, dar acest lucru aduce doar o infimă alinare pentru cei care se aflau în detenție pe perioada Evaluării Participative. „Când am ajuns în Bulgaria, am fost prins de Poliția de Frontieră. M-au ținut închis într-o cameră o zi întreagă și apoi m-au trimis la Bousmantsi. Acolo am rămas două luni și jumătate”, ne-a spus Issam din Irak.

La un moment dat în decursul anului 2009, detenția prelungită a luat sfârșit (adică a fost redusă la 24 de ore), iar centrul Poliției de Frontieră din Lubimetz a fost închis.

Detenția în centrul din Bousmantsi rămâne o problemă. Chiar și în 2009, oamenii erau ținuti acolo datorită lipsei de capacitate și condițiilor sub-standard din centrele de primire din Banya și Sofia. Perioada de așteptare pentru solicitanții de azil care urmează a fi transferați de la Bousmantsi către centrele cu regim deschis este între două săptămâni și una până la două luni. Pe perioada când se

află în detenție, solicitanții de azil se pot confrunta cu riscul returnării pentru că sunt amestecați cu străinii ilegali care sunt pregătiți pentru întoarcere forțată.

Femeile trebuie să știe “De unde se cumpără cea mai bună carne de pui”

Nabila este o femeie de 30 de ani din Liban. Are statutul de refugiat recunoscut și, ca multe alte mame singure cu același statut, se confruntă cu și mai multe probleme decât refugiații bărbați în ceea ce privește construirea unei noi vieți în Bulgaria.

Nabila este acum prinsă într-un cerc vicios, tipic pentru refugiați. Nu poate participa la Programul Național de Integrare a Refugiaților (PNIR) pentru că nu are pe cine să lase cu copilul. Nu beneficiază de servicii de îngrijire a copilului în timpul când este la cursuri. „Dacă ar fi un loc unde să îmi las fiica, aș rămâne în Program”, a spus ea EMF.

Celor care nu participă sau nu pot lua parte la cursurile de limbă le este anulat automat dreptul de a primi ajutoare sociale. Modificările legislative recente prevăd că asistența financiară lunară acordată refugiaților nu trebuie considerată venit. Acest lucru le oferă dreptul de a primi valoarea maximă a ajutoarelor sociale la care sunt îndreptățite familiile. Acest lucru va ușura cu siguranță situația Nabilei, dar nu o va rezolva. „Trebuie să învăț limba și să particip și la ceva cursuri de calificare profesională dacă vreau să obțin un loc de muncă pe viitor” le-a spus ea celor din EMF.

Agenția de Stat pentru Refugiați oferă cursuri de pregătire profesională pentru femeile refugiate în profesii uzuale, dar nu foarte solicitate pe piață, cum ar fi coafeză și croitoreasă. „Caut să lucrez ca și coafeză, dar toate saloanele îmi cer să garantez un număr mare de clienți. Cum să fac eu asta? Nu cunosc pe nimeni în Sofia“, a spus Sosi, 25 ani, din Armenia EMF.

Femeile cu vârsta peste 29 de ani se confruntă și cu alte probleme. Ele au declarat EMF că problemele lor sunt mai numeroase decât cele ale femeilor tinere în ceea ce privește participarea la cursuri de calificare profesională. Programele guvernamentale pentru stimularea ocupării forței de muncă sunt restricționate la femeile de sub 29 de ani și la cele care sunt șomere de mult timp și oferă locuri de muncă libere sau locuri la cursurile de calificare profesională în conformitate cu nevoile pieței locale.

Femeile refugiate care nu pot să participe sau se retrag din Programul de Integrare se confruntă cu provocări suplimentare. Participarea la Programul de Integrare este o condiție prealabilă pentru a beneficia de asigurări de sănătate gratuite pe durata PNIR. Persoanele care nu sunt înscrise trebuie să își acopere din resurse proprii toate cheltuielile medicale. Aceasta este o povară financiară suplimentară pentru refugiații nou-recunoscuți.

Așadar, în multe cazuri, dintre toți, tocmai refugiații vulnerabili sunt cei care sunt deseori privați de asigurările de sănătate și nu pot accesa asistența medicală suportată de stat datorită barierelor lingvistice și incapacității de a înțelege cerințele administrative.

Din discuțiile purtate cu femeile refugiate, EMF a aflat faptul că acestea consideră că abia au cu ce să trăiască. Cu doar puțini bani de cheltuială, femeile refugiate trebuie să știe exact de unde să cumpere mâncarea pentru familie. Acestor femei le lipsesc sfaturile pe care le primeau înainte de al Consiliului Femeilor Refugiate. „În grupurile de orientare socială obișnuiau să ne spună care sunt cele mai bune locuri de unde să cumpărăm carne de pui, dar acum acestea nu se mai organizează“. Lipsa fondurilor a făcut ca acest Consiliu al Femeilor Refugiate (CFR) să înceteze activitățile de orientare socială care obișnuiau să se ocupe de astfel de aspecte practice. În anul 2009, CFR a continuat să viziteze centrele de primire din Sofia și să furnizeze consiliere solicitanților de azil.

Frustranta aventură a încercărilor de integrare

Sistemul bulgar de azil s-a îmbunătățit și dezvoltat în decursul anilor, împreună cu autoritățile implicate. Odată ce protecția este acordată, deținătorii acestui statut încep să aibă de-a face cu instituțiile guvernamentale care au o experiență limitată, sau chiar complet inexistentă în relațiile cu refugiații sau persoanele cărora le-a fost acordat un statut umanitar și care nu reușesc să răspundă în mod adecvat nevoilor lor. Așadar, refugiații se pornesc într-o frustrantă aventură a încercărilor de integrare.

Pentru a beneficia de ajutoare sociale în Bulgaria, o persoană trebuie să fi fost angajată legal sau înregistrată ca șomer cel puțin nouă luni. Găsirea unui loc de muncă legal este practic imposibilă pentru majoritatea refugiaților, de vreme ce aceștia obțin doar foarte rar contracte de muncă. În cazurile fericite când aceste contracte există, condițiile sunt cele ale venitului, drepturilor și ajutoarelor sociale minime - o practică care nu le este străină nici chiar cetățenilor bulgari. În alte cazuri, aceștia nu încheie efectiv contracte de muncă, ci mai degrabă convenții civile care, de asemenea, dau dreptul doar la anumite drepturi și ajutoare sociale.

Confrunțați deja cu aceste dificultăți, unii refugiați decid să abandoneze cu totul căutarea unui loc de muncă și își încep propriile afaceri doar ca să se confrunte cu următorul obstacol: directorii de bănci care le refuză orice micro-credit pe motiv că nu pot să furnizeze garanții solide.

Atunci când refugiații încearcă să se folosească de deprinderile profesionale pe care le-au obținut în țările lor natale, au mari șanse să meargă din nou pe un drum înfundat. Dovezile scrise ale calificărilor lor nu sunt de regulă documente pe care să le ia cu ei în momentul refugiului. Puținii care pot însă prezenta o diplomă le-au spus EMF că, în multe cazuri, autoritățile bulgare nu le-au recunoscut.

Refugiații care nu vorbesc limba bulgară și cei care nu pot să facă dovada nivelului de educație și a calificărilor profesionale au mari șanse să nu fie primiți în programele de calificare profesională organizate de stat. Drept urmare, EMF a observat o tendință alarmantă: încrederea în sine a scăzut în decursul perioadei de raportare. Nici măcar un singur refugiat nu a beneficiat de serviciile cursurilor organizate de oficiile de muncă în ultimul an.

Edon, un refugiat recunoscut din Albania, a spus EMF că a făcut totul pentru a se integra în Bulgaria. A participat la Programul de Integrare cu regularitate, până în momentul când a reușit să își găsească un loc de muncă. Obținerea unui venit era o necesitate având în vedere că nivelul asistenței oferite prin Programul Național de Integrare pentru Refugiați este prea mic și nu include alocațiile pentru copii. Membru al unei familii de patru persoane, Edon nu a avut de ales și a fost nevoit să lucreze. „Din ceea ce văd eu, obținerea unui loc de muncă este primul pas către integrare. Dar cursurile de integrare au loc în timpul programului de muncă. Așa că a trebuit să renunț la ele și m-au pedepsit luându-mi ajutorul de subzistență și cel pentru cazare”, a declarat bărbatul. În cazul în care cursurile s-ar organiza seara, Edon, și mulți alții le-ar putea face pe amândouă: să participe la cursuri seara și să înceapă integrarea în viața reală în timpul zilei.

Comparativ cu toate aceste dificultăți, un alt impediment birocratic pare minor. Mulți refugiați recunoscuți au spus EMF că au întâmpinat dificultăți în obținerea unui CNP în Bulgaria. Aceasta este o procedură complexă și împovărătoare, iar refugiații nou-recunoscuți consideră că nu beneficiază de suficient sprijin din partea Agenției de Stat pentru Refugiați. Drept urmare, mulți dintre ei și familiile lor se găsesc în situația de a nu beneficia de asigurări de sănătate timp de două luni, timp în care documentele sunt prelucrate.

Date fiind toate aceste dificultăți, mulți refugiați nu văd un viitor pentru ei și familiile lor în Bulgaria și decid să se mute spre vest, chiar dacă știu că acest lucru contravine regulilor UE.

Problema locativă își va găsi rapid o rezolvare?

O altă problemă gravă cu care s-au confruntat refugiații în Bulgaria în decursul ultimilor ani pare să fie pe cale de rezolvare. Anterior, EMF a auzit nenumărate povești despre dificultățile cauzate de proprietarii de imobile. Având în vedere prejudecățile larg răspândite din Bulgaria, mulți refugiați se confruntă cu dificultăți în a găsi un proprietar dispus să închirieze străinilor.

Dacă refugiații incluși în PNIR reușesc să-și găsească un apartament, ei au dreptul de primi și subvențiile pentru chirie. Cu toate acestea însă, sumele de bani sunt plătite cu întârzieri de până la șase săptămâni. De asemenea, sumele acordate (până la 170 leva bulgărești sau 85 euro pentru o singură persoană și până la 450 leva bulgărești sau 225 euro pentru familiile de cinci sau mai multe persoane) sunt insuficiente comparativ cu prețurile pieței.

EMF a ascultat multe exemple în care proprietarii au devenit nerăbdători din cauza întârzierilor mari la plata chiriei și au evacuat refugiații. Simțind poziția slabă a chiriașilor, mulți proprietari au refuzat să ramburseze garanțiile pe care le datorau chiriașilor, așa că aceștia rămâneau fără un acoperiș deasupra capului și fără bani în buzunare.

În ultimul an însă, au existat și evoluții pozitive. Refugiații au fost incluși în schemele de locuințe sociale ca urmare a adaptării legislației sociale locale. Până în prezent, un refugiat a beneficiat de locuință socială și ne așteptăm să urmeze și alte astfel de cazuri.

Copii se confruntă cu propriile lor dificultăți

Unul dintre imperativele asistenței refugiaților din perspectiva diversității de vârstă și de gen este preocuparea pentru copii și adolescenți. EMF s-a întâlnit cu aceștia în focus grupuri separate pentru a le auzi preocupările. În Bulgaria în anul 2009, EMF a discutat cu 35 copii și adolescenți și a aflat că aceștia împărtășesc într-o oarecare măsură problemele cu care se confruntă adulții, dar au și anumite preocupări specifice.

Faptul că se află în detenție este deja suficient de greu pentru adulți, dar în Bousmantsi, EMF a aflat că este mult mai greu pentru cei tineri să fie închiși. Copiii nu au niciun loc sau o cameră de joacă. Nu există facilități sportive sau camere cu calculatoare și nici jucării. Familiile nu sunt cazate în camere separate, ci trebuie să împartă camerele comune.

În timp ce adulții par să fie mai pregătiți să suporte condiții de viață proaste în centrele de primire, copiii spun ce au pe suflet. În centrele de primire din Banya și Sofia cei mici au fost cei care s-au plâns cel mai tare de lipsa de apă caldă de multe ori în decursul unei săptămâni, despre lipsa de facilități pentru spălat și gătit și despre prezența gândacilor și a altor paraziți. „Nu pot să dorm bine aici” le-a spus micuțul Nusret, de 7 ani, din Afganistan, celor de la EMF. „Paturile sunt uzate și vechi. Când reușesc până la urmă să adorm, la ora zece gardienii vin să ne verifice camera și mă trezesc din nou“.

“Acasă, îmi plăcea tare mult să merg la școală, dar aici o urăsc”, le-a spus Anne, de 16 ani din Nigeria celor din EMF. A fost plasată într-o clasă cu elevi de 12 ani pentru că nu vorbea suficient de bine limba bulgară încât să promoveze cu succes examenele de înscriere la școală. Ca și ceilalți copii din aceeași situație, ea nu a beneficiat de niciun fel de ajutor pentru a învăța sau de alt sprijin care i-ar fi permis să recupereze la școală.

De la părinții refugiați și solicitanți de azil, EMF a aflat că aceștia erau îngrijorați cu privire la alimentația celor mici. Ajutoarele sociale se ridică la 65 leva bulgărești (sau 32,50 euro) de persoană pe lună, sumă care nu este suficientă pentru a acoperi nevoile de bază ale copiilor. În Bousmantsi nu există hrană pentru sugari. În alte centre, copiii mici de peste 12 luni primesc doar aceeași hrană ca și adulții. Părinții trebuie să cumpere lapte, fructe, etc. pentru ei. Lipsește de asemenea și îmbrăcămintea de sezon, un lucru care apasă greu pe familiile cu copii.

Părinți au spus EMF că copii refugiaților recunoscuți nu au dreptul la ajutoare sociale din Programul Național de Integrare a Refugiaților.

Minorii neînsoțiți solicitanți de azil și refugiați sunt într-o situație mai grea decât adulții care beneficiază de același statut: sistemul de tutelă nu pare a funcționa prea bine. EMF a aflat că de regulă reprezentanții legali se prezintă la înregistrarea minorilor, dar nu le oferă niciun alt sprijin. Un băiat s-a plâns chiar că nu a avut niciun tutore timp de mai multe luni. Fiind minor, nu i se permite nici să ia decizii cu privire la propria sa procedură de azil.

O practică administrativă destul de bizară din Bulgaria aplicată în situația a doi nou-născuți ai unor părinți refugiați a fost suspendată la intervenția UNHCR. Acești bebeluși nu au primit în mod automat același statut legal ca și părinții lor, ci administrația a derulat proceduri individuale de azil pentru ei pentru a stabili dacă bebelușul avea sau nu statut de refugiat!

Recomandări

- Solicitanții de azil trebuie să beneficieze de acces nerestricționat la teritoriul Republicii Bulgare, iar principiul nereturnării trebuie să fie respectat. În acest sens, EMF recomandă ca UNHCR să continue cursurile de pregătire pentru Poliția de Frontieră, ONG-urile și ASR să continue împărțirea de materiale informative, iar Fondul European pentru Refugiați să finanțeze prezența interpreților de limbi rare la frontieră.
- Detenția prelungită a solicitanților de azil în Centrul Special de Detenție Temporară a Străinilor trebuie prevenită prin intermediul transferului timpuriu către Centrele de Primire și Înregistrare ale ASR.
- EMF va încuraja ASR să continue cu îmbunătățirea condițiilor de cazare prin renovarea centrelor din Banya și Sofia, dotarea bucătăriilor, instalarea de mașini de spălat și îmbunătățirea serviciilor de întreținere a facilității.
- Beneficiarii au nevoie să beneficieze de asistență materială suplimentară, constând în hrană, articole pentru bebeluși, pături, etc. prin ASR și Programul Național de Integrare a Refugiaților.
- ASR trebuie să asigure accesul la asistență medicală pentru solicitanții de azil și refugiații recunoscuți prin intermediul unei mai bune prelucrări a datelor personale în bazele de date naționale, facilitarea accesului la asistență medicală pentru refugiații recent-recunoscuți, evitarea întârzierilor în înregistrarea solicitanților de azil și refugiaților și furnizarea de materiale informative către refugiații și solicitanții de azil.
- Prin folosirea resurselor Fondului European pentru Refugiați, ASR trebuie să eficientizeze cursurile de limba bulgară prin lansarea de noi formate pentru refugiații recunoscuți (deopotrivă înscriși în PNIR și pentru cei neînscriși). Solicitanții de azil trebuie să beneficieze, în egală măsură, de cursuri de învățare a limbii bulgare. ASR trebuie să organizeze cursuri adecvate de limba bulgară pentru copiii refugiați și să se asigure că beneficiază de educația lingvistică corespunzătoare pentru vârsta lor astfel încât înscrierea lor la școală să fie accelerată.
- Trebuie depuse eforturi, din partea ASR și a ONG-urilor, în vederea reducerii ratei de abandon școlar. În acest scop, părinții trebuie să fie motivați și încurajați să își trimită copiii la școală.
- O abordare consolidată a organizațiilor care oferă asistență refugiaților este necesară dacă se dorește combaterea eficace a unor fenomene, cum ar fi xenofobia și rasismul, care se manifestă în diferite aspecte ale vieții refugiaților în rândul publicului larg, în instituții și școli. Fondurile FER trebuie folosite pentru a întări rolul organizațiilor pentru refugiați, în calitate de mediatori între autorități și solicitanții de azil și refugiați, și pentru a furniza informații pozitive publicului larg.

Republica Cehă

Date statistice

În anul 2009, un număr total de 1.258 persoane din 61 țări au solicitat protecție internațională în Republica Cehă. Având în vedere că numărul solicitărilor a scăzut la 1.656 în anul precedent, Republica Cehă a asistat din nou la o creștere ușoară a numărului de noi solicitări. Statutul de refugiat a fost acordat unui număr total de 75 solicitanți, în timp ce de protecție subsidiară au beneficiat 28 cazuri.

Majoritatea solicitanților de protecție internațională au provenit din Ucraina (203 persoane, adică 16,2% din numărul total de solicitări), Kazahstan (186, adică 14,8%), Mongolia (159, adică 12,7%) și Turcia (66, adică 5,3%). În plus față de 21 refugiați din 21 Myanmar care au fost relocați în Republica Cehă din Malaezia, azilul a fost acordat majorității solicitanților din Ucraina (9), Vietnam (8), Afganistan (7) și Kazahstan (7). Protecția subsidiară a fost acordată în special solicitanților care au venit din Federația Rusă (7), Irak (7) și Cuba (5).

Evoluții din 2007

De la începutului activității pilot de asistența refugiaților din perspectiva diversității de vârstă și de gen (AGDM) în Republica Cehă în 2007, standardele de integrare au devenit una dintre prioritățile UNHCR în această țară. UNHCR a inițiat discuții cu un număr de organizații neguvernamentale (ONG-uri) relevante, precum și cu parteneri guvernamentali și a jucat un rol important în dezbaterile privind revizuirea Programului Statal de Integrare, în special în domeniul accesului la educație, cursuri de limbă și asistență socială.

În urma studiului realizat în anul 2008 cu privire la accesul refugiaților la sistemul de pensii de vârstă, UNHCR a organizat o masă rotundă în anul 2009, în jurul căreia a adunat experți ai guvernului și din ONG-uri. Ca rezultat, în prezent sunt în curs de elaborare modificări ale legislației pentru a fi supuse unor discuții viitoare prin care refugiaților să li se permită să beneficieze de sistemul de pensii.

Metodologie

Evaluarea Participativă 2009 a fost realizată în perioada August - Octombrie 2009. Echipa Multi-Funcțională Cehă (EMF) a fost formată din nouă membri, reprezentând UNHCR, Direcția de Azil și Politici ale Migrației (DAPM) din Ministerul de Interne, Apărătorul Public al Drepturilor (Avocatul Poporului), precum și Organizace pro pomoc uprchlíkům / Organizația pentru Ajutorarea Refugiaților (OPU) din Praga, Sdružení občanů zabývajících se migrací / Asociația Cetățenilor care Sprijină Migranții (SOZE) din Brno și Centrul Birman (CB).

Membrii EMF s-au întâlnit cu 68 persoane, solicitanți de azil, refugiați sau persoane care beneficiază de protecție secundară care stau în centre pentru azilanți, centre de detenție sau centre pentru copiii separați sau care trăiesc în locuințe private. EMF a derulat interviuri individuale semi-structurate, precum și întâlniri de tipul focus grup în diferite structuri, dar întotdeauna însoțite de o observare participativă¹.

Membrii EMF au vizitat:

- centrele de primire din Aeroportul Internațional Praga și Vyšní Lhoty;
- un centru de cazare din Havířov;
- centrele de integrare din Předlice și Česká Lípa;
- locuințe private din Zlín și Oseček;
- sediul SOZE din Brno;
- un centru pentru copiii separați din Hřímězdice; și
- un centru de detenție din Bělá Jezová.

Barierile lingvistice fac viața refugiaților grea

Indiferent de statutul lor legal, multe dintre persoanele intervievate se confruntă cu una și aceeași problemă covârșitoare: bariera lingvistică dintre ei și practic toți oamenii și instituțiile care îi înconjoară. Unii dintre solicitanții de azil au declarat Echipei Multi-Funcționale că au la dispoziție informații limitate despre procedurile juridice prin care trec, statutul lor și drepturile de care beneficiază pentru că doar foarte puține informații sunt disponibile într-o limbă pe care să o înțeleagă. Comunicarea devine o provocare și mai mare atunci când vine vorba de limbi folosite doar foarte rar în Republica Cehă.

1 Observarea participativă este o metodă importantă de Evaluare Participativă AGDM, ce include verificări inopinate ale locațiilor (camere, băi, camere comune) și ale serviciilor (ex. Împărțirea hranei, curățenie, comportamentul personalului din centre).

Unii refugiați au raportat că nici asistenții sociali din facilitățile pentru refugiați, nici cei din birourile locale nu pot comunica cu ei într-o limbă pe care ambele părți să o înțeleagă. Același lucru este valabil și pentru furnizorii neguvernamentali de servicii.

Multe dintre persoanele intervievate au resimțit aceste posibilități limitate de comunicare, iar neînțelegerile apărute se traduc într-un control limitat asupra propriilor vieți - locurile de muncă, accesul la asistență medicală sau educația copiilor. „Tot ce înțeleg e că vor să semnez pe o hârtie aici, dar n-am nici cea mai vagă idee ce spune de fapt textul respectiv”, a explicat un refugiat în vârstă din Pakistan.

Unele dintre familii au declarat intervievatorilor că „nu au avut nicio implicare în deciziile majore” care îi privesc direct pe ei sau pe copiii lor, pentru că asistenții sociali iau deseori decizii fără a consulta familiile în cauză.

În decursul ultimilor ani, autoritățile cehe și-au intensificat eforturile în vederea furnizării informațiilor de bază prin intermediul unor cursuri de inițiere socială/culturală. În ciuda faptului că schema de cursuri de limbă pentru refugiați a fost revizuită în 2007, mai sunt încă multe de făcut. Mulți refugiați s-au plâns că informațiile furnizate în cadrul cursurilor de inițiere erau prea generale pentru a reflecta situația și nevoile lor specifice.

Un tânăr refugiat din Myanmar, care a fost relocalat în Republica Cehă din Malaezia, a declarat EMF că nu a putut să participe la cursurile de limbă pentru că își găsise un loc de muncă. „Îmi pare tare rău că nu pot participa la cursuri, dar, evident, munca este mai importantă și atât de greu de găsit

încât pur și simplu nu pot să refuz oferta!“ a explicat ei celor din EMF. În timp ce restul membrilor de familie participă la cursuri în timpul zilei, lui nu i s-au oferit alternative.

Persoanele care beneficiază de o formă de protecție internațională, dar care nu au ca limbă maternă o limbă slavă, au spus că au nevoie de cursuri mai intensive. În acest context, EMF a aflat că refugiații au contacte sociale mai degrabă limitate cu populația locală, lăsându-le practic doar oportunități reduse de a pune în practică nou-dobânditele cunoștințe de limba cehă.

Părinții sunt îngrijorați de efectele negative pe care lipsa cunoștințelor de limba cehă le poate avea asupra performanței școlare a copiilor. Copii mai mici de 16 ani nu beneficiază de cursuri de limbă prin Programul Statal de Integrare, pentru că se așteaptă să învețe limba la școală. Cu toate acestea însă, doar foarte puține școli le oferă copiilor sprijinul lingvistic suplimentar de care au nevoie. În Přeblice spre exemplu, EMF a auzit faptul că anumiți copii refugiați se înscriu la școlile primare fără a avea nici cele mai elementare cunoștințe de limba cehă. Copiii au la dispoziție doar o singură oră de limbă pe săptămână și nu pot să țină pasul cu ceilalți în clase, la care se adaugă faptul că, aparent, lipsesc manualele adecvate pentru copii mai mari.

În plus, investigațiile mai aprofundate realizate de EMF au relevat faptul că nu există o bază legală pentru excluderea copiilor de la clasele de limbă. Regula pentru cursurile de limba cehă pare să difere de la un loc la celălalt: unii profesori permit copiilor să asiste la cursurile susținute pentru părinți, în timp ce alții nu, au declarat persoanele intervievate de EMF.

Grupurile vulnerabile merită o atenție sporită

Pe hârtie, legislația națională ia în considerare vulnerabilitățile și nevoile individuale ale solicitanților de azil. În practică însă, EMF a descoperit că există anumite decalaje în tratamentul efectiv aplicat solicitanților vulnerabili.

Unii dintre solicitanții de azil din Haviřov au pretins că nevoile ocupanților sunt neglijate datorită capacității limitate de centrelor de cazare cu regim deschis. Aceștia au spus membrilor EMF că la nivel de conducere nu se iau în calcul vulnerabilitatea, religia, obiceiurile sociale și diferențele culturale, ci persoanele sunt repartizate în aceeași cameră exclusiv pe baza capacității efective a camerei. „Cu tot respectul convenit prietenilor noștri creștini, împărțirea aceluiași dormitor poate crea anumite dificultăți pentru că avem practici religioase diferite”, a explicat mama musulmană a doi copii minori.

În anumite cazuri astfel de practici pot să genereze chiar și amenințări grave la adresa securității solicitanților de azil, așa cum a fost cazul a doi solicitanți homosexuali din Iran. Evident, ambele solicitări de azil pe care le-au depus se bazau pe teama de a fi persecutați din cauza orientării lor sexuale. Și totuși, au fost forțați să împartă aceeași cameră cu doi bărbați din țări musulmane și au fost în pericol de a fi hărțuiți.

EMF s-a întâlnit cu copii separați plasați în facilitatea specială din Hříměždice. În ciuda standardelor înalte de asistență materială oferite, natura însăși a vieții într-o instituție poate crea diferite probleme. Fiind copii și lipsindu-le aproape cu desăvârșire experiența de viață în afara instituției, ei nu au capacitatea de a înțelege în profunzime gravitatea situației în care se află, iar, uneori, au chiar așteptări lipsite de realism de la felul cum le vor evolua viețile. „De abia aștept să împlinesc 18 ani și să părăsesc centrul. Mă pricep foarte bine la rap și cred că pot să îmi câștig existența din asta”, spune un tânăr care în prezent așteaptă soluționare cererii sale de azil.

Copiii le-au mai spus intervievatorilor că de multe ori se simt izolați și că nu pot să își controleze propriile vieți. S-ar bucura să beneficieze de pregătire intensivă în limba locală, astfel încât să poată să frecventeze școlile obișnuite din Cehia, în afara centrului și să își facă prieteni.

Cea mai mare provocare e obținerea unui loc de muncă

Pentru refugiații adulți, angajarea este singurul cel mai puternic instrument al integrării. Dar oportunitățile de a găsi un loc de muncă sunt puține pentru acest grup în Republica Cehă. Cu excepția refugiaților relocați, niciunul dintre refugiați cu care EMF s-a întâlnit nu avea de muncă.

La nesfârșit parcă, EMF a ascultat povești ale refugiaților care nu au putut să își găsească un loc de muncă datorită unei rate ridicate a șomajului în general și a necunoașterii limbii cehe.

„Dacă nu vorbești măcar un pic ceha, nu ți se va oferi niciodată un loc de muncă”, a declarat o tânără irakiană, beneficiară a unui statut de protecție subsidiară. Ca și în cazul majorității refugiaților, Hülya crede că incapacitatea ei de a vorbi limba cehă nu ar trebui să reprezinte un astfel de obstacol de vreme ce ar fi dispusă să facă o muncă manuală care să nu necesite nicio abilitate lingvistică.

Pentru refugiații care au urmat această cale, până la urmă nu s-a dovedit a fi o idee prea bună. Cei care au putut să presteze o muncă manuală, în marea lor majoritate refugiați din Myanmar, au aflat că astfel de locuri de muncă nu îi ajută să învețe limba sau să dobândească alte abilități cerute pe piață. În plus, ei beneficiază în general de contracte pe termen scurt, fără nicio garanție de prelungire, ceea ce le dă un puternic sentiment de nesiguranță.

Refugiații simt că accesul lor la piața muncii nu este suficient facilitat de programele guvernamentale. Niciunul dintre intervievați nu i s-a oferit vreun curs de recalificare sau alte forme de sprijin pentru a se putea susține singur. Un tânăr refugiat myanmarez a vrut să înceapă o mică afacere ca electrician imediat după venirea sa în Republica Cehă. “Mi-a luat ceva timp să înțeleg că planul meu era pur și simplu imposibil în acea etapă preliminară, fără să cunosc limba cehă și să fiu recalificat astfel încât să pot obține o licență. În același timp însă, nu mi s-a dat practic nicio alternativă, cu excepția unui loc de muncă în curățenie, ceva ce nu îmi doresc să fac toată viața!”

Educația

Refugiații și solicitanții de azil care au copii sunt în special preocupați de școală. Mulți dintre ei simt că pierd controlul asupra educației propriilor copii. În câteva situații, s-a raportat că asistenții sociali aleg școala fără a se consulta în prealabil cu părinții.

În anumite cazuri, școlile nu comunică deloc cu părinții elevilor refugiați pentru că, în viziunea școlii, părinții au dificultăți de înțelegere a limbii cehe. Majoritatea școlilor comunică la un nivel minim chiar prin intermediul copiilor refugiați, mod care s-a dovedit a fi falimentar. În alte cazuri, școala comunică prin intermediul unei alte persoane vorbitoare de limba cehă (adică un asistent social, vecin, profesor extern de limba cehă). Conducerea școlii nu a putut furniza explicații pertinente cu privire motivul pentru care o terță persoană vorbitoare de limbă cehă poate transmite informații pe care școala este incapabilă să o facă. Toate școlile ar aprecia serviciile unui interpret, dar nu au rezerve financiare pentru astfel de servicii.

Copiii refugiați au povestit membrilor EMF despre numeroasele dificultăți cu care se confruntă la școală. Asel din Kazahstan, 12 ani, a povestit EMF despre situația grea cu care se confruntă de regulă: ”Stau în clasă și încerc să înțeleg, dar în majoritatea timpului nu înțeleg niciun cuvânt. Când ajung acasă nu am pe cine să rog să mă ajute cu temele”.

Un alt factor demotivant pentru copii este plasarea acestora în clase cu copii mult mai mici decât ei. Acest lucru nu este doar neplăcut pentru elevii refugiați și pentru colegii lor de clasă, ci și alarmant

pe termen lung. Dacă un copil este plasat într-o clasă mult mai mică, legislația curentă nu va permite acestor copii să își finalizeze educația primară și să continue cu cea gimnazială. Plasarea în clase se face fie pe baza unei aprecieri personale a directorului, fie pe baza recomandării scrise emise de școala frecventată anterior în Republica Cehă. Cu toate acestea însă, respectivele recomandări scrise nu sunt însoțite de vreo analiză sau explicație, ci sunt din nou mai degrabă „bănuieli” ale școlii.

Și mai important, niciunul dintre copiii și părinții intervievați nu a beneficiat de vreo formă de consiliere pedagogică de natură să îi ajute să aleagă cea mai bună traiectorie educațională pentru copiii lor. EMF a analizat problema și a constatat că nu se fac evaluări ale potențialului academic al copiilor refugiați.

Izolați într-un mediu străin

O tendință pe care EMF a întâlnit-o deseori în rândul familiilor de refugiați a fost un sentiment general de neputință. Multe persoane recunoscute ca refugiați le-au spus interviewerilor că se află în situația de a avea un statut legal, dar sunt izolați în această țară nouă și străină, fără sistemul social de sprijin al familiilor și prietenilor. Au spus că se simt epuizați de toate sarcinile și nesiguri cu privire la viitor. „Așteptăm o cazare subvenționată în afara acestui centru de mai bine de un an. Ne dorim foarte tare să ne mutăm. Cu toate acestea însă, nu prea știu cum o să ne gestionăm propriile vieți din punct de vedere financiar de vreme ce eu nu am avut niciun loc de muncă de când am venit aici, în ciuda eforturilor mele de a găsi chiar și o muncă manuală”, a explicat un bărbat refugiat din Pakistan.

După etapa integrării, refugiații myanmarezi relocați au fost mutați din centrul de integrare din Česká Lípa în spații private de cazare din diferite locații. În consecință, multe din familiile au spus că s-au simțit izolate, incapabile să își viziteze prietenii sau să comunice cu societatea cehă. Le lipsesc și rugăciunile în comun. „Înțeleg că este greu să găsim cazare la o distanță rezonabilă pentru noi toți, dar este la fel de greu pentru noi să ne separăm și să pierdem legătura”, a spus o tânără mamă din Myanmar care și-a exprimat ce o frământa chiar înainte de mutarea din Centrul de Integrare.

Protecția subsidiară: azil de clasă inferioară

“Protecția subsidiară este înșelătoare pentru noi. Putem rămâne, dar nu știm pentru câtă vreme” le-a spus Jelena din Federația Rusă celor la EMF. De fapt, ea a făcut un rezumat a ceea ce trăiesc multe persoane beneficiare ale protecției subsidiare. Pot să muncească legal în Republica Cehă, dar natura provizorie a statutului lor și lipsa cunoștințelor de limba cehă fac aproape imposibil pentru ei să își găsească un loc de muncă adecvat.

Cazarea este o altă preocupare gravă pentru persoanele care au statut de protecție subsidiară. Programul Statal de Integrare nu oferă niciun sprijin locativ pentru acest grup. Sunt practic lăsați să își caute singuri o locuință la prețul pieței, ceea ce duce la condiții de viață foarte grele pentru majoritatea dintre ei.

O femeie din Irak a spus EMF că stă într-o singură cameră cu copiii. O altă femeie din Federația Rusă trăiește într-un apartament supraaglomerat cu familia fiului ei. Și chiar și aceste condiții și le permit

cu greu. „Lucrăm tot timpul. Fiul meu are două locuri de muncă. Altfel, nu îmi imaginez cum ne-am putea permite un apartament în Brno”, a declarat bătrâna.

Pe baza interviurilor realizate, a reieșit că ei cunosc doar într-o foarte mică măsură ajutoarele sociale care li se aplică. EMF a fost informată că nu există nici măcar un singur proiect care să se axeze pe oferirea de asistență juridică deținătorilor statutului de protecție subsidiară în ciuda unei nevoi stringente pe care mulți dintre respondenți o resimt pentru astfel de consiliere profesională.

Recomandări

- Interpreții sunt necesari nu doar pentru interviurile din procedura de azil, dar și în centrele de azil. Asistența interpreților trebuie extinsă și la cei care trăiesc în spații de cazare private.
- Prezenta schemă de cursuri de limbă inclusă în Programul Statal de Integrare trebuie reanalizată, inclusiv sprijinul acordat pentru căutarea unui loc de muncă.
- O atenție specială trebuie acordată problemei locuințelor și ocupării persoanelor care au beneficiază de protecție subsidiară.
- Asistența juridică gratuită trebuie să fie pusă în egală măsură la dispoziția refugiaților recunoscuți și persoanelor cărora le-a fost acordată protecție subsidiară.
- Accesul copiilor refugiați la o educație corespunzătoare trebuie facilitată prin intermediul unor cursuri de limbă mai puternic orientate și prin implicarea experților în educație pentru a stabili potențialul copilului și nevoia de asistență la învățare.

Ungaria

Date statistice

În 2009, numărul de persoane care au depus solicitări de azil în Ungaria a crescut semnificativ - cu 49,8% - la 4.672, față de 3.118 în 2008. Cu toate acestea însă, profilul populației solicitate de azi nu s-a modificat: cetățeni din Afganistan, Georgia, Irak, Turcia, Serbia (inclusiv Kosovo – în marea lor majoritate etnici albanezi și romi), și Somalia formează grupurile cele mai numeroase. 31,5% din toate solicitările (1.472) au fost depuse de solicitanți de azil de etnie Romă (447 din Serbia și 1.025 din Kosovo), în timp ce 270 solicitări de azil au fost depuse de copii separați. 798 solicitări au fost solicitări repetate.

În 2009, 166 persoane au fost recunoscute ca refugiați de Oficiul de Imigrări și Naționalitate (OIN) și cel puțin 3² de către Tribunalul Municipal din Budapesta (în 2007, OIN recunoscuse 160, iar Tribunalul Municipal din Budapesta 0). Majoritatea refugiaților erau cetățeni somalezi (100), iranieni (10) și irakieni (10). În plus, 62 solicitanți de azil respinși au primit protecție complementară/subsidiară (88 în 2008), iar 155 au primit statutul de toleranți (42 în 2008). Numărul total în ceea ce privește acordarea de protecție în anul 2009 a crescut substanțial, 383 persoane beneficiind de protecție

internațională față de 290 în anul 2008. Rata recunoașterii s-a menținut la 9,7% pentru refugiații al căror statut este reglementat de Convenție, la 3,6% pentru protecția complementară/subsidiară și la 9% pentru statutul de tolerat (rata totală de recunoaștere: 22,4%, rata de respingere: 77,6%).

Evoluții din 2005

În anul 2009, Evaluarea Participativă s-a desfășurat în Ungaria pentru a cincea oară. În decursul ultimilor cinci ani, procesul s-a dovedit a fi un instrument util de învățare și construcție de parteneriate. Părțile participante și-au asumat din ce în ce mai mult responsabilitatea față de proces. Avantajele sunt evidente: lecțiile învățate în anii precedenți au ajutat la o mai bună înțelegere a procesului, îmbunătățirea conceptului acestuia și detectarea mai eficientă a caracteristicilor specifice vârstei, genului și diversității.

De la introducerea Evaluărilor Participative anuale AGDM acum cinci ani, Echipele Multi-Funcționale (EMF) au putut să monitorizeze modul în care sistemul de azil din Ungaria s-a îmbunătățit constant. Unele dintre aceste schimbări pot fi atribuite direct constatărilor și recomandărilor AGDM care le-au urmat.

- Recomandările Evaluărilor Participative au fost avute în vedere în procesul de planificare a modului în care Fondul European pentru Refugiați (FER) urma a fi utilizat. Drept urmare, condițiile și serviciile s-au îmbunătățit permanent în centrele de primire. Multe proiecte de servicii finanțate extern au fost puse în aplicare, iar rezidenții și-au exprimat satisfacția cu privire la noile condiții. Numărul de plângeri a scăzut considerabil în ultimii ani.
- Legea Azilului a adus un număr mare de modificări cu impact direct asupra vieților solicitanților de azil și refugiaților din Ungaria. Legea a introdus principii noi, cum ar fi respectarea interesului superior al copilului și tratamentul preferențial al solicitanților de azil cu nevoi speciale.
- La începutul fiecărui an școlar, copilul solicitant de azil și refugiat primește acum aceleași rechizite și i se rambursează aceleași cheltuieli de deplasare la și de la școală ca elevilor unguri.
- În centrele de primire, familiile primesc acum alocațiile lunare pentru copii cu vârsta mai mică de 14 ani, astfel că familiile pot să acopere nevoile specifice ale tuturor copiilor.
- Legea Străinilor a redus durata perioadei de detenție administrativă de la 12 la 6 luni. Solicitanții de azil se bucură de tratament preferențial de vreme vor petrece nu mai mult de maxim 15 zile în detenție.
- Centrele de primire din Békéscsaba și Debrecen sunt acum dotate cu secții protejate și servicii speciale pentru femei singure și femei cu copii.
- Solicitanții de azil și refugiații cu dizabilități beneficiază de aceleași avantaje sociale ca și cetățenii unguri cu dizabilități, inclusiv o reducere cu 90% a tarifelor de transport public.
- O casă pentru copiii separați solicitanți de azi din Ungaria a fost înființată în Bicske. Beneficiind de finanțare prin Fondul European pentru Refugiați, proiectul este derulat de Ajutorul Inter-bisericesc Maghiar, cu tot concursul OIN. Schema poate fi considerată un exemplu de bună practică. Ocupanții casei beneficiază de planuri individuale de dezvoltare și sunt asistați de asistenți sociali, psihologi, terapeuți și profesori. Merg la școala și sunt asistați în procesul de învățare.
- Un proiect mic, dar valoros al Bisericii Reformate din Ungaria ajută la asigurarea unei educații corespunzătoare pentru copiii solicitanți de azil și refugiați. Elevii înscriși la Școala Primară Than Károly din Budapesta sunt asistați de asistenți sociali și voluntari care îi ajută să urmeze programa. Acolo unde este necesar, copiii beneficiază și de servicii de internat și cursuri de limba maghiară.

2 Din nefericire, datele obținute de la Tribunalul Municipal din Budapesta nu sunt foarte cuprinzătoare.

- Scheme preșcolare exemplare au fost puse în aplicare în Debrecen cu ajutorul Pósa utca kindergarten și Ajutorului Inter-bisericesc Maghiar. Aceste activități atât de necesare se bucură de sprijinul nelimitat al OIN.
- Și în cadrul OIN s-a conceput și pus în aplicare în mecanism (în sediul central și în organizațiile teritoriale) de coordonare a stagiilor, voluntarilor și studenților care lucrează cu centrele de primire OIN, colectare de fonduri și coordonare de proiecte. Drept urmare, numărul de stagiați, voluntari și studenți implicați în furnizarea de servicii pe teren a crescut, fapt care a consolidat capacitatea OIN.
- Având în vedere că procesul de integrare trebuie să demareze cât mai curând posibil, solicitanții de azil nu mai trebuie să aștepte pentru a primi statutul de refugiat pentru a începe să învețe limbă maghiară. În Debrecen, voluntarii organizează cursuri de limbă încă din etapa de stabilire a statutului.
- Până în 2010, OIN a inițiat orientarea profesională a refugiaților prin intermediul birourilor locale de muncă.
- S-au conceput și pus în aplicare aranjamente corespunzătoare pentru cei care doresc să respecte sărbătoarea Ramadanului în centrul de primire din Debrecen.
- OIN a angajat un asistent social care să lucreze în adăpostul comunitar al acestei instituții din Nyírbátor.
- Reprezentanța Regională din Budapesta a pus la dispoziție standuri pentru broșurile informative care să fie dispuse în locuri accesibile solicitanților de azil nou-veniți. EMF a aflat că acestea au fost într-adevăr plasate în centrele de detenție și au fost „aprovizionate” cu materiale informative.

Metodologie

Evaluarea Participativă realizată pe teren s-a derulat în perioada 14 – 18 septembrie 2009. Contabilizând și pregătirile prealabile și evaluările ulterioare vizitelor pe teren, procesul s-a întins pe o perioadă totală de aproape trei luni.

Evaluarea Participativă a folosit trei metode: observarea participativă³, discuții semi-structurate/în gospodăria și discuții în focus grupuri. Spre deosebire de anii precedenți, multe dintre întâlnirile din 2009 au avut loc în focus grupuri pentru că populația de interes de această dată nu a mai fost atât de diversificată, ceea ce a ușurat procesul de structurare a focus grupurilor pe criterii de naționalitate, vârstă, sex și/sau limbă.

EMF s-a împărțit în trei sub-echipe și a vizitat facilitățile din următoarele locații:

- Kiskunhalas (spațiu de detenție al Poliției de Frontieră);
- Békéscsaba (centru de triere al OIN);
- Budapesta (aeroportul internațional);
- Nyírbátor (centru de detenție al PF și adăpost comunitar al OIN);
- Debrecen (centru de procesare OIN, școală primară și grădiniță);
- Budapesta (școală);
- Bicske (centru de pre-integrare al OIN, Casă pentru copiii separați, școală primară);
- Győr (centru de detenție al PF); și
- Budapesta (adăposturi pentru refugiați recunoscuți, persoane fără adăpost).

³ Observarea participativă este o metodă importantă de Evaluare Participativă AGDM, ce include verificări inopinate ale locațiilor (camere, băi, camere comune) și ale serviciilor (ex. Împărțirea hranei, curățenie, comportamentul personalului din centre).

Echipa Multi-Funcțională maghiară a fost formată din 19 membri reprezentând următoarele agenții: Ministerul de Justiție și Aplicare a Legii (MJAL), Ministerul Afacerilor Sociale și Muncii (MASM), Avocatul Poporului, OIN, Crucea Roșie Maghiară (CRM), Comitetul Helsinki din Ungaria (CHU), Asociația Menedék și UNHCR. MJAL, Avocatul Poporului și CRM au luat parte la proces pentru prima dată.

EMF s-a întâlnit în total cu 339 solicitanții de azil și beneficiari ai protecției internaționale, dublând astfel numărul de persoane intervievate în 2008 (156). 154 dintre acestea erau femei/fete, iar 185 au fost bărbați/băieți; 131 au fost copii, dintre care 19 copii separați (12 băieți și 7 fete), și 28 erau solicitanții de azil în detenție (9 femei și 19 bărbați). În ceea ce privește grupele de vârstă, EMF s-a întâlnit cu 66 copii cu vârsta de până la 14 ani, 65 adolescenți (14-18 ani), 171 tineri adulți (18-40 ani) și 37 adulți în vârstă (40+ ani).

În plus față de întâlnirile cu solicitanții de azil, refugiații și persoanele care beneficiază de alte forme de protecție, EMF a vorbit și cu 56 de membri ai personalului agențiilor guvernamentale, primăriilor sau organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) care lucrează zi de zi cu persoanele de interes pentru UNHCR.

Depășirea “problemelor de dentiție” ale noului sistem

Evaluarea Participativă care a avut loc în Ungaria anul trecut s-a făcut la scurt timp de la revitalizarea în profunzime a întregului sistem de azil. În acel moment, programele de asistență nu păreau a fi complet funcționale. În ciuda numărului redus de solicitanți de azil, sistemul a fost efectiv copleșit de numeroasele schimbări și provocări. La un an distanță de acest demaraj dificil, Echipa Multi-Funcțională a fost plăcut impresionată să vadă că „problemele de început” ale noului sistem au fost depășite, iar programele de îngrijire și întreținere funcționează bine acum.

Aranjamentul a rămas să se bazeze pe facilitățile de primire cu diferite profiluri. La început, solicitanții de azil nou-veniți stăteau într-un centru de triere cu regim închis din Békéscsaba timp de circa 15 zile. Cei care erau admiși în procedura de azi erau apoi transferați într-un centru de primire refugiați cu regim deschis în Debrecen. Solicitățile de azil pot fi depuse și fiind într-unul dintre cele patru facilități administrative de detenție ale Poliției de Frontieră și în adăpostul comunitar al OIN din Nyírbátor. Copiii separați care solicită azil în Ungaria stau în Casa pentru Copii Separați. Beneficiarii unei forme de protecție internațională sunt plasați în facilitatea de pre-integrare cu regim deschis din Bicske.

Între cele două evaluări, s-au produs numeroase îmbunătățiri. Autoritățile au alocat resurse umane suplimentare, iar numărul de voluntari care lucrează cu solicitanții de azil și persoanele cu statut de protecție s-a majorat. Centrul de Procesare din Debrecen a prezentat cea mai evidentă îmbunătățire.

Echipa Multi-Funcțională a constatat că procesul de cooperare între OIN și ONG-uri a devenit mai constructiv și eficient în perioada 2008-2009.

Cu toate acestea însă, una dintre problemele care persistă în acest sistem în trei etape este relocarea repetată a solicitanților de azil și refugiaților. În cazul familiilor cu copii de vârstă școlară, aceste mutări frecvente se pot dovedi perturbatoare și pot împiedica dezvoltarea unui simț al stabilității în rândul copiilor.

Îmbunătățiri în Debrecen

În vizibil contrast cu anul 2008, centrul de procesare pentru solicitanții de azil din Debrecen a oferit în anul 2009 o varietate de servicii, cum ar fi furnizarea de produse lactate suplimentare și fructe pentru copii și unele aranjamente speciale pentru distribuția de alimente în perioada Ramadanului către musulmani care se află în centru.

Au mai fost angajați patru asistenți sociali, la care se adaugă un număr consistent de voluntari din universitatea locală și din alte părți. Securitatea centrului este asigurată și îmbunătățită cu ajutorul celor 36 camere de supraveghere și al agenților de poliție prezenți în centru. De asemenea, clădirile de locuit au fost renovate.

Una dintre principalele probleme însă nu a fost încă rezolvată. Condițiile de igienă din Debrecen sunt în continuare sub-standard, iar băile și toaletele au nevoie de atenție imediat. Excremente umane erau răspândite în jurul clădirilor de locuit.

“Am vrea să păstrăm curățenia în acest loc, dar cum?” se întreba mama a doi copii din Afganistan. Ea, ca multe alte femei rezidente ale centrului, s-a plâns de calitatea scăzută a detergenților pudră și lichizi pe care îi primesc.

Igiena personală este la rândul său o provocare. EMF a aflat că în întreg centrul sunt disponibile doar trei mașini de spălat funcționale. Mamele primesc prea puține scutece pentru bebeluși, iar acestea nu au o calitate corespunzătoare. Multe femei au mai spus și că au avut nevoie de ajutor să scape de păduchi.

În clădirea pentru bărbați singuri, Echipa Multi-Funcțională a găsit condiții de viață care cu greu pot fi numite tolerabile. Camere concepute pentru un număr maxim de 6 oameni sunt împărțite de până la 12 persoane.

Populația de etnie romă se confruntă cu și mai multe dificultăți

Viața este grea pentru romi peste tot în Europa, cu atât mai mult atunci când sunt și solicitanți de azil. Echipa Multi-Funcțională a constatat că spațiile de locuit alocate familiilor de romi sunt cele mai aglomerate din întreg centrul. Spre deosebire de ceilalți copii din centru, mulți copii romi nu au primit acceptul de a se înscrie la școlile locale din Debrecen pe motiv că nu sunt obișnuiți să fie cuminți, că sunt analfabeți la vârste înaintate sau că abilitățile lor motoare nu sunt suficient dezvoltate pentru a scrie și desena.

“În Ungaria nu există respect pentru romi”, s-a plâns o femeie din Kosovo. Mulți romi s-au simțit discriminați chiar de membrii personalului. Echipa Multi-Funcțională a aflat că femeile de etnie romă încearcă să evite consultațiile la un medic despre care s-a spus că a folosit un limbaj verbal și al corpului necorespunzător față de ele.

Unele dintre interacțiunile pe care romii solicitanți de azil le au cu cetățenii maghiari pot fi chiar neplăcute, dar întâlnirile cu ceilalți solicitanți de azil sunt uneori de-a dreptul periculoase. „Am plecat din Kosovo pentru că acolo eram frecvent ținta atacurilor populației albaneze. Iar aici am ajuns să stăm ușă-n ușă cu aceiași albanezi kosovari de care am încercat să fugim”, a spus Valon, tatăl a trei copii, în timpul focus grupurilor. Copiii săi, la fel ca și ceilalți copii de etnie romă sunt deseori amenințați și chiar și bătuți de bărbații albanezi din centru.

Cu toate acestea însă, merită menționat faptul că persoanele de origine romă nu sunt singurele victime ale atacurilor rasiste. Tensiunile etnice tind să se acutizeze uneori în facilitatea din Debrecen. Un număr important de solicitanți de azil africani au acuzat că sunt amenințați și atacați de alți rezidenți ai centrului, mai ales albanezi și afgani.

Detenția este similară închisorilor de maximă securitate

În ceea ce privește condițiile de detenție, la nivel de sistem nu s-a schimbat nimic din 2007. Trist, dar preocupările exprimate de Echipa Multi-Funcțională în anii precedenți sunt în continuare valabile. Detenția administrativă a devenit mult prea strictă, iar regulile acesteia sunt similare celor aplicate în închisorile de maximă securitate din Ungaria. Străinii care au comis doar contravenții minore trebuie să îndure un tratament mai dur decât cel la care sunt supuși criminalii din închisorile maghiare.

Trei din patru facilități de detenție administrative au cel mai strict regim cu puțință (Nyírbátor, Kiskunhalas și Aeroportul din Budapesta), în timp ce un tratament mai uman și mai flexibil, cu o libertate mai mare de mișcare în spațiul de detenție este valabil în Győr.

În plus față de regimul care este deja suficient de dur, solicitanții de azil deținuți au raportat că gardienii aplică măsuri mai restrictive decât cele care sunt prevăzute de reguli. Deținuții beneficiază de doar 5 minute în loc de 15 minute pentru a da telefoane. Vizitatorii nu pot să stea mai mult de 15-20 de minute, în loc de 45 minute. „Fiul meu călătorește cu mama sa toată Ungaria, 600 km de la Zalaegerszeg. Ajunși aici pot să mă vadă mai puțin de 20 de minute, deși am avea dreptul la o vizită de 45 de minute”, a spus Echipa Multi-Funcțională un solicitant de azil cecen deținut în Nyírbator.

Aceste restricții au fost aparent impuse datorită lipsei personalului care să păzească deținuții. Cu toate acestea însă, „lipsa resurselor umane” la nivelul Poliției de Frontieră nu îi împiedică să escorteze solicitanții de azil încătușați!!! în timpul interviurilor pentru obținerea azilului.

Echipa Multi-Funcțională a găsit îngrijorător faptul că, în general, solicitanții de azil petrec în detenție perioade mai lungi decât cele 15 zile prevăzute de lege.

Ca și infractorii din închisorile de maximă securitate, solicitanților de azil deținuți nu li se permite să cumpere bere fără alcool sau reviste pentru bărbați, chiar dacă au bani. Același lucru se aplică și alimentelor bogate în vitamine. “Timp de șase săptămâni nu am primit niciun fruct – în Europa centrală, în toiu verii!” s-a plâns un solicitant de azil moldovean.

Deținuții nu au nimic de făcut sau de citit toată ziua. Chiar și comandantul uneia dintre facilitățile de detenție a fost nevoit să admită că „accesul la Internet ar „dezamorsa” mult din comportamentul lor”. Dar nu se prevăd astfel de posibilități.

Drepturile religioase sunt încălcate în centrele de detenție. „Doar un singur bărbat se poate spune că respectă Ramadanul. Poate că și alții ar vrea să o facă, dar regulile sunt așa de stricte încât nu pot să ne ajute”, a spus Danush, un solicitant de azil din Iran. Echipa Multi-Funcțională este preocupată de faptul că solicitanții de azil în detenție sunt discriminați, în timp ce cei care trăiesc în centrul de procesare din Debrecen pot respecta întru totul Ramadanul.

Situația grea a detenției este exacerbată pentru persoanele care suferă și alte vulnerabilități:

- Deținuții analfabeți (inclusiv solicitanții de azil) se confruntă cu greutăți extreme într-un regim care impune cereri scrise pentru orice, de la vizita unui avocat la o consultație medicală sau un vizitator sau cumpărarea de produse.
- Nu există un sistem de identificare și tratare a victimelor torturii sau a altor persoane traumatizate.
- Femeile în detenție tind să fie complet izolate de vreme ce sunt deseori singure și excluse de la „lux”, cum ar fi camere comune și televizor, care sunt disponibile în secțiunile rezervate doar pentru bărbați.

Mulți refugiați somalezii ajung să trăiască pe străzi

În timpul Evaluării Participative, Echipa Multi-Funcțională a fost alertată de un nou fenomen care s-a manifestat într-o manieră destul de vizibilă în 2009: lipsa unei locuințe pentru refugiații recunoscuți și persoanele cărora li s-a acordat un alt statut de protecție. În urma runde normale de discuții în cadrul focus grupurilor și interviurilor, Echipa Multi-Funcțională a organizat alte întâlniri cu acei refugiați care sunt refugiați afectați pentru a afla mai multe despre această evoluție îngrijorătoare. Rezultatele au arătat ca majoritatea refugiaților fără o locuință sunt de origine somaleză.

Mai mult decât în cazul oricărui alt grup, somalezii se confruntă cu atacuri și discriminare rasială. Nu pot să găsească nici locuințe pe care să și le poată permite, nici locuri de muncă, provenind dintr-o țară unde nu au beneficiat aproape deloc de educație, și au probleme cu învățarea limbii maghiare sau dobândirea de abilități profesionale care să fie solicitate pe piață. Simt că orice sprijin pentru integrare de care ar putea să beneficieze în Ungaria nu este suficient să le ofere un punct de sprijin. Odată ce sunt recunoscuți ca și refugiați, mulți somalezii află că în Ungaria reunificarea familiei nu este posibilă. Aceasta este cu adevărat o lovitură pentru persoane cu legături familiale așa puternice cum sunt somalezii.

Din aceste motive, mulți somalezii decid că Ungaria nu este țara potrivită pentru ei și se mută în alte state membre ale Uniunii Europene. Refugiații somalezii au spus EMF despre cum mulți dintre ei au părăsit Ungaria după ce au primit statutul de refugiat și au solicitat azil în altă parte. Ei au declarat că nu cunoșteau Reglementările Dublin II care împiedică solicitanții de azil din UE să depună mai multe solicitări de azil. „Avem așa de multe probleme și așa puțin sprijin, așa că trebuie să mergem către locurile unde avem rude sau prieteni”, a spus Nadif, un foarte tânăr somalez, intervievatorilor. După cum se poate aștepta, marea lor majoritate au fost întorși forțat în Ungaria.

Refugiații care au stat în Ungaria pe durata procedurii sunt îndreptățiți să stea în facilitatea de pre-integrare din Bicske între 6 și 12 luni, să participe la cursuri de limba maghiară și să primească sprijin pentru integrare și financiar. Cu toate acestea însă, dacă un beneficiar pleacă din centrul de pre-integrare din Bicske, pierde toate aceste drepturi. Asta înseamnă că la întoarcerea lor în Ungaria, somalezilor le va fi mult mai rău decât înainte.

Așadar, în absența unei comunități somaleze la care să apeleze, mulții dintre ei, chiar și câteva femei, ajung să trăiască pe străzi și să doarmă pe unde apucă. Conform estimărilor, între 20 și 50 de refugiați somalezi din Budapesta nu au un loc permanent unde să locuiască și trebuie să supraviețuiască noapte de noapte.

Unii somalezi – parțial ca urmare a intervențiilor – și-au găsit locuri în adăposturi pentru oamenii străzii înainte de venirea iernii, dar nu este cea mai bună soluție. În general, sistemul maghiar pentru persoane fără adăpost nu este pregătit să accepte străini. De asemenea, personalul din adăposturi de regulă nu vorbește limbi străine.

Cazarea în condiții relativ bune într-un adăpost pentru persoanele fără locuință costă 8.500 forinți sau 31 euro pe lună. Persoanele fără locuință trebuie să deschidă un cont bancar și să depună 15.000 forinți. Doar puțini sunt refugiații care își pot permite acest lucru.

Adăposturile pentru oamenii străzii se află la periferia capitalei Budapesta, departe de cursurile de limbă, birouri și organizațiile la care trebuie să se apeleze în vederea integrării. Refugiații nu au bani suficienți pentru transportul în comun. Deci, spirala descendentă nu face decât să se perpetueze: fără a învăța limba maghiară nu își pot găsi un loc de muncă și câștiga bani, iar fără bani nu pot să închirieze un apartament.

“Cetățenii maghiari fără un adăpost poate că și-au irosit șansele, dar noi, somalezii, nu am avut nicio șansă de la bun început”, a rezumat cu tristețe situația un refugiat somalez care trăiește într-un adăpost.

Recomandări

- Alocarea de resurse financiare suplimentare sistemului de azil;
- Evitarea externalizării serviciilor de bază. Dacă acest lucru nu se poate evita, implementarea unui sistem de control;
- Asigurarea de urgență a unor condiții decente și conform standardelor în băile și toaletele din centrele de primire ale OIN;
- Exterminarea gândacilor din dormitoare și sălile de mese din centrul de procesare din Debrecen;
- Transferul solicitanților de azil din detenție către centrul de procesare OIN din Debrecen de îndată ce evaluarea preliminară este realizată și cazurile lor intră în procedura pe fond;
- Transferul solicitanților de azil din adăpostul comunitar al OIN din Nyírbátor către centrul de procesare al OIN din Debrecen, astfel încât aceștia să beneficieze pe deplin de serviciile disponibile solicitanților de azil; și
- Întărirea asistenței individuale acordate pentru integrare celor care beneficiază de protecție internațională.

Polonia

Date statistice

În 2009, Polonia a primit 10.587 solicitări de azil. După o scădere accentuată în 2008 (8.517 solicitări) numărul a revenit la nivelul din 2007. În același an, 133 persoane au primit azil (193 în 2008), iar 2.377 solicitanți de azil au primit protecție subsidiară, față de 2.595 în anul precedent. Numărul de persoane cărora li s-a acordat o formă de protecție internațională în Polonia a urmat o tendință descrescătoare în ultimii ani. Principalele țări de origine ale solicitanților de azil în 2009 au fost Armenia, Bielorusia, Georgia, Federația Rusă și Vietnam.

În contrast cu tendințele din majoritatea țărilor europene, numărul de copii neînsoțiți și separați care solicită azil a scăzut dramatic în Polonia de la 246 în 2007 la 70 în 2008 și la doar 14 în 2009. La fel contrar tendințelor europene, Polonia se confruntă cu o prezență masivă a femeilor solicitante de azil (44%).

Evoluții din 2005

Ca și în cazul majorității țărilor din regiune, Polonia a făcut mari eforturi pentru a aduce tânăru ei sistem de azil la standardele statelor din Uniunea Europeană care au decenii de experiență în problemele azilului. Modificările au fost monitorizate în mod sistematic prin intermediul Evaluărilor Participative periodice din ultimii cinci ani, iar rezultatele sunt impresionate. Preocupările exprimate în timpul interviurilor organizate parte din exercițiul anual bazat pe o abordare integratoare a Vârstei, Egalității între Sexe și Diversității (AGDM) au fost luate foarte în serios de guvernul polonez, și multe dintre probleme au putut fi rezolvate ca urmare a acestora. În special în domeniul educației oferite copiilor refugiați, Polonia a evoluat de la un caz problematic în 2005 la promovarea ei ca exemplu de bună practică pentru întreaga regiune în 2009.

- Educația copiilor solicitanți de azil și refugiați s-a îmbunătățit permanent din 2005, iar rata de înscriere a copiilor solicitanți de azil a crescut an de an. În martie 2008, parlamentul polonez a adoptat modificările la Legea sistemului educațional pentru a satisface și alte nevoi ale copiilor solicitanți de azil și refugiați. Modificările au inclus cursuri de limbă suplimentare și sprijin pentru învățarea limbii, precum și prezența unui asistent în sala de clasă care vorbește limba maternă a copilului. Pentru a permite școlilor să implementeze toate aceste activități suplimentare, Ministerul Educației a alocat fonduri suplimentare pentru clasele care au și copii refugiați începând cu 2010.
- În ciuda nemulțumirilor exprimate de unii intervievați, trebuie remarcată creșterea calitativă constantă din ultimii doi ani a asistenței medicale pentru persoanele de interes. Un sistem de asistență medicală sistematic și disciplinat pentru solicitanții de azil a fost implementat în toate centrele de primire. În foarte mare măsură datorită constatărilor AGDM, autoritățile au creat așa-numitele „filtre epidemiologice” în două centre de primire – Biała Podlaska și Podkowa Leśna – pentru a oferi asistență medicală de urgență noilor veniți. Din nou pe baza constatărilor AGDM, Organizația Internațională a Migrației a demarat un proiect de furnizare de informații cu privire la asistența medicală pentru persoanele de interes prin formare și distribuirea de broșuri.
- O problemă trenant pentru persoanele care beneficiază de protecție subsidiară a fost soluționată în 2008. Modificările legislative necesare deja adoptate le permit acum să fie considerate eligibile pentru participarea la programele statale de integrare.
- În 2009, Echipele Multi-Funcționale (MFT) au colectat mai puține plângeri decât în anii precedenți cu privire la condițiile de primire din centre, un semnal clar al faptului că situația s-a îmbunătățit.
- Așa cum a fost sugerat de mulți părinți în anii precedenți, unele centre de primire au acum grădinițe și locuri de joacă printre facilitățile pe care le oferă.

Metodologie

În 2009, Evaluarea Participativă AGDM pentru Polonia s-a realizat în perioada 15 iunie - 29 octombrie. Echipele Multi-Funcționale au fost formate din reprezentanți ai Biroului pentru străini, Birourilor din voievodatele Mazovian, Podlaskie și Lubelskie, Centrelor Municipale Comunitare pentru Asistență Familială, Poliției, UNHCR și organizațiilor neguvernamentale poloneze (ONG-uri), inclusiv Fundacja Ocalenie, Fundacja Edukacji i Twórczości și Fundacja Instytut na Rzecz Państwa Prawa (Institutul pentru statul de drept). Pentru prima dată, reprezentanți ai Crucii Roșii poloneze s-au alăturat EMF.

Echipele Multi-Funcționale au vizitat șase centre de primire din regiunile Mazowieckie, Podlaskie și Lubelski, și anume Lublin, Niemce, Puste Łąki, Moszna, Bezwola și Linin. În plus, s-au întâlnit la sediul Institutului pentru statul de drept din Lublin. cu persoane cărora le-a fost acordată o formă de protecție.

La momentul Evaluării Participative, solicitanții de azil din Polonia erau cazați în 19 centre de primire a solicitanților de azil, din cinci voievodate. Conform datelor prezentate de Biroul pentru Străini, la finalul lunii octombrie 2009, 3.578 persoane beneficiau de cazare în centre, iar 2.039 solicitanți de azil primeau ajutor de la stat pentru a locui în afara facilităților.

Interviurile au fost realizate conform metodologiei aplicate și în anii precedenți. Persoanele intervievate au fost împărțite în opt grupuri distincte pe criterii de sex și vârstă.

Echipele Multi-Funcționale au realizat interviuri cu aproximativ 320 persoane de interes. Vasta lor majoritate au fost solicitanți de azil de origine cecenă. Doar în centrul de primire din Bezwola majoritatea persoanelor intervievate erau georgieni. Bărbații au fost sensibil mai bine reprezentanți decât femeile. Per ansamblu, nivelul de participare la AGDM din partea solicitanților de azil și persoanelor cărora li s-a acordat protecție internațională a fost ridicat pentru că persoanele de interes au fost interesate să își împărtășească preocupările cu Echipele Multi-Funcționale.

Provocarea conviețuirii cu străinii

În termeni generali, atitudinea publicului față de solicitanții de azil și persoanele cu o formă de protecție din Polonia este una pozitivă. Cu toate acestea însă, acolo unde centrele de primire sunt amplasate în zonele rezidențiale, atitudinea comunităților locale se schimbă. În 2009 s-au înregistrat câteva incidente de atacuri verbale și fizice în Łomża, Radom și Białystok, demonstrând o escaladare a tensiunii între rezidenții centrelor și localnici.

În numeroase cazuri, acestea au dus la o rezistență a autorităților locale față de centrele de primire din vecinătatea lor. În luna ianuarie 2009, Oficiul pentru Străini a fost nevoit să închidă centrul de primire din Katowice ca urmare a presiunii la care fost supus de către autoritățile municipale. În ciuda intervențiilor publicului, mass-mediei și UNHCR, autoritățile nu au părut dispuse să își schimbe poziția.

Având în vedere aceste recente evoluții, Echipa Multi-Funcțională recomandă luarea unor măsuri, cum ar fi Casele cu regim deschis și organizarea de întâlniri între populația locală și vecinii lor străini pentru a îmbunătăți dialogul intercultural.

Echipa Multi-Funcțională nu a observat doar tensiunile între localnicii polonezi și rezidenții centrelor de primire, dar și între diferitele populații din aceste centre. În anii anteriori, populația de refugiați și solicitanți de azil din Polonia era formată aproape integral din ceceni, care reprezentau peste 90% din grup. Începând cu luna iunie 2009, cetățenii georgieni au solicitat din ce în ce mai mult acordarea statutului de refugiat în Polonia. Numărul lor era atât de mare încât, în anumite centre de primire, cetățenii georgieni reprezentau mai mult de jumătate dintre toți rezidenții, creând uneori tensiuni și conflicte între rezidenți pe motiv de diferențe de regim alimentar sau vestimentație.

Spre exemplu, în centrul de primire din Bezwola, unde numărul de rezidenți de origine cecenă și georgiană este aproximativ egal, ambele categorii susțin că sunt tratate mai prost decât ceilalți și pozează în victime.

Dorința de a părăsi centrul și de integrare

În 2009, Echipa Multi-Funcțională a observat o schimbare drastică în preocupările exprimate de solicitanții de azil și persoanele cu o formă de protecție. Până în 2008, majoritatea preocupărilor se învârtteau în jurul alimentației și condițiilor de trai. În 2009 însă, majoritatea discuțiilor s-au axat pe integrare.

În practic toate focus grupurile organizate cu adulți, indiferent de vârstă sau sex, problemele integrării au fost în fruntea listei, iar discuțiile au avut un puternic caracter emoțional. Majoritatea rezidenților au spus că doresc să părăsească centrul de primire și să înceapă programele de integrare și au identificat accesul foarte greu la o locuință și un loc de muncă drept cele mai importante obstacole cu care se confruntă în drumul către integrare.

Chiriile la prețurile pieței sunt de neatins pentru refugiați și persoane cu alte forme de protecție. În ciuda acestui fapt, ei au doar acces limitat la locuințe sociale în Polonia. Beneficiarii protecției internaționale sunt îndreptățiți să beneficieze de asistență financiară, dar este destul de ciudat faptul că ajutorul este acordat doar după plecarea din centrul de primire și chiar în momentul în care integrarea începe efectiv. Pentru a primi un apartament, potențialul chiriaș trebuie să plătească o garanție și prima lună în avans.

„Acesta este un cerc vicios”, a declarat Deni, un cecen, tată a cinci copii. „Fără sprijin financiar nu pot să închiriez un apartament. Dar ei ne dau banii doar când avem deja un apartament. Așa că cum aș putea să mă mut?”

Găsirea unei locuințe nu este doar o problemă financiară. Uneori, comunitățile locale sunt reticente să închirieze către străini, în special familiilor cu mulți copii, așa cum este de regulă cazul persoanelor de interes care trăiesc în țară. Piața imobiliară din Polonia nu este nici ea prea încurajatoare. În zonele rurale nu există practic apartamente de închiriat. În orașele mai mari însă, oferta de apartamente este mai mare, dar așa sunt și chiriile. De asemenea, Echipa Multi-Funcțională a remarcat o anumită lipsă de mobilitate a refugiaților și altor persoane care beneficiază de protecție internațională. Mulți

dintre ei au spus că ar vrea să părăsească centrul, dar preferă să rămână în aceeași zonă sperând să păstreze legătura cu concetățenii din centru.

Majoritatea focus grupurilor au menționat probleme cu angajarea. În Polonia, rata șomajului este ridicată și în creștere, ceea ce agravează deja existența reticență a angajatorilor de a oferi un loc de muncă străinilor. Străinilor li se oferă în special locuri de muncă ca și menajeri, prost plătite, pe termen scurt și de cele mai multe ori fără contracte adecvate. Dacă își pierd locurile de muncă, rămân practic cu nimic, de vreme ce ajutoarele de șomaj în Polonia sunt direct în legătură cu sistemul asigurărilor de stat. O persoană trebuie să fie angajată legal pentru cel puțin un an întreg pentru a avea dreptul la ajutor de șomaj.

Disperarea lui Gabir este tipică. Este inginer constructor cu experiență din Grozny și își poate găsi de lucru doar ca zidar în Polonia. „De regulă mă angajează pentru câteva săptămâni când au mult de lucru, dar nu îmi dau niciodată de muncă regulat. Pentru mine, să acumulez un an de vechime în muncă este la fel de posibil ca un zbor pe lună”.

Având în vedere aceste condiții generale, ajutoarele de integrare sunt cruciale pentru supraviețuirea întregii familii, Dar și aici, persoanele îndreptățite se confruntă cu dificultăți suplimentare. Ajsyat, o tânără femeie cecenă din Białystok a spus Echipei Multi-Funcționale că plățile sunt uneori întârziate sau reduse temporar. „Dacă ai o familie de hrănit și o chirie de plată, trebuie să poți conta pe toată suma de bani”, a spus ea.

O bună cunoaștere a limbii poloneze va ajuta cu siguranță beneficiarii protecției internaționale din Polonia să găsească locuri de muncă mai bune și mai stabile. Cursurile sunt insuficiente în cel mai bun caz, dar sunt complet suspendate timp de două luni pe perioada verii datorită lipsei fondurilor. Doar în anumite locații este posibilă participarea la cursuri suplimentare de limba poloneză organizate de ONG-uri, cum ar fi Lublin și Białystok. Trebuie subliniat faptul că unii dintre solicitanții de azil și persoanele cu o formă de protecție care au fost intervievate în timpul Evaluării Participative au declarat că nu au fost interesați de participarea la cursuri de limba poloneză. Echipa Multi-Funcțională recomandă derularea de activități care pot să ajute persoanele de interes să conștientizeze nevoia de a învăța limba poloneză.

Asistența medicală pentru ceceni este crucială

Ca și în anii precedenți, asistența medicală continuă să fie o problemă care naște multe dispute printre solicitanții de azil și persoanele cu o formă de protecție în Polonia. Sistemul de asistență medicală este organizat de Oficiul pentru Străini în cooperare cu Spitalul Central al Ministerului de Interne și Administrației și are la bază o abordare sistemică, drept răspuns la nevoile medicale ale persoanelor de interes din centrele de primire. Drept urmare, asistența medicală sistemică, de bază, este asigurată în fiecare centru de primire. Acolo, rezidenții pot să obțină și trimeri la medici specialiști.

În timpul evaluării AGDM din 2009, unele dintre persoanele intervievate s-au plâns de dificultățile de comunicare cu personalul medical și de lipsa generalizată a informațiilor despre tratamentele disponibile. Femeile au spus că nu s-au simțit confortabil să fie consultate de ginecologi bărbați.

Mulți ceceni și-au exprimat dubiile cu privire la abilitățile personalului medical din Polonia, pretinzând că tratamentul de care au beneficiat a fost diferit de cel din țara lor de origine. Spre exemplu, sunt obișnuiți să ia antibiotice mult mai des decât ce le recomandă medicii polonezi. Aceasta poate fi o problemă de protocol medical diferit în diferite țări, mai degrabă decât de caracterul adecvat al tratamentului aplicat în diferite afecțiuni. Conform persoanelor intervievate, unii doctori tind să

prescrie aceleași medicamente indiferent de boală, ceea ce dă naștere la neîncredere în rândul beneficiarilor care nu au cunoștințe medicale.

În numeroase centre de primire rezidenții au menționat probleme la chemarea unei ambulanțe. În anii precedenți ei au putut apela serviciile de urgență singuri, dar, datorită abuzurilor constatate, procedura a fost modificată în multe centre. Acum doar angajații facilității pot decide dacă să cheme sau nu o ambulanță, ceea ce cauzează tensiune între personal și rezidenți. Și pentru Malika este o problemă emoțională. “Cum poate decide recepționarul dacă are sau nu copilul meu nevoie de un doctor? Ca și părinte, știu cel mai bine când o afecțiune este gravă. Bebelușul meu a avut temperatură mare și nu au vrut să cheme ambulanța. Ce fel de tratament e acesta în mijlocul Europei?”

”Multă nemulțumire nasc și perioadele de așteptare pentru o programare la un specialist. Majoritatea plângerilor au fost în legătură cu dificultăți în accesarea serviciului, întârzieri în primirea medicației prescrise și lipsa unei îngrijiri continue. Serviciile medicale disponibile în Polonia sunt de regulă complicate din punct de vedere procedural și mari consumatoare de timp, iar sistemul național de sănătate în sine nu este nici el în cea mai bună formă. Acest lucru poate afecta persoanele de interes a căror situație este exacerbată de barierele de comunicare.

O mai bună educație pentru copiii refugiaților

Educația copiilor refugiați și solicitanți de azil din Polonia este o poveste de succes. Atunci când evaluarea AGDM din 2005 a constatat un nivel foarte slab al înscrierii acestor copii în școlile poloneze (mai puțin de 50% din copiii solicitanți de azil), Oficiul pentru Străini și UNHCR, în cooperare cu școlile locale, autoritățile municipale și organizațiile neguvernamentale, au făcut eforturi pentru a îmbunătăți această situație. Drept urmare, în 2008 numărul copiilor solicitanți de azil înscriși la școală a depășit 95%. În 2009 Legea sistemului de educație a adus modificări pozitive, prevăzând activități suplimentare în domeniul educației copiilor refugiați și solicitanți de azil, precum și alocarea unei finanțări mai mari de la stat. Reglementarea, care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2010, a reprezentat un mare pas înainte, fiind de natură să sprijine oportunitățile pentru o educație de calitate a persoanelor de interes.

În 2009, problema școlilor nepregătite să primească elevi care nu vorbesc limba poloneză a dispărut complet. Școlile acceptă copii străini fără restricții și primesc chiar finanțare guvernamentală suplimentară pentru o educație adițională.

Transportul de la centre la școli și înapoi fusese o mare problemă în întreaga Polonia. Până acum, această problemă pare să se fi rezolvat, dincolo de dificultățile reziduale din Bezwola, unde fondurile pentru școli au fost insuficiente.

Cu toate acestea însă, se mai pot face în continuare îmbunătățiri. Evaluarea Participativă AGDM din 2009 a constatat problemele cu care copiii nou-veniți se confruntă când frecventează cursurile deoarece nu cunosc deloc sau doar în mică măsură limba poloneză. De asemenea, plasarea elevilor în clasele corespunzătoare a ridicat anumite preocupări de vreme ce se realizează conform vârstei lor, nu nivelului academic. EMF a aflat despre cazul unei fete de 16 ani din Georgia care nu fusese niciodată la școală în țara ei de origine. În cazul ei, organismele educaționale din Polonia au avut dificultăți în a decide în ce clasă ar trebui să fie.

O altă problemă educațională care nu a fost încă pe deplin rezolvată este cea a accesului la grădinițe pentru copiii mici. Deopotrivă femeile și bărbații rezidenți ai centrelor de primire declară că ar dori să își trimită copii la unități preșcolare cu profesori vorbitori de limba poloneză. „Vreau ca fiica mea să vorbească poloneză când începe școala la anul. Ar fi mai bine și pentru ea și pentru copiii polonezi din clasa ei”, a spus interviuatorilor un tată din Georgia. Comparativ cu anii precedenți, unele îmbunătățiri au fost deja puse în practică, dar numeroase centre de primire continuă să nu ofere acces la grădinițe.

Echipa Multi-Funcțională recomandă frecventarea grădinițelor, de preferat în afara centrelor de primire, pentru ca măcar copiii să fie ajutați să se integreze mai rapid. Contacte mai bune între părinții polonezi și cei străini ar putea să ajute la îmbunătățirea dialogului intercultural și la eliminarea posibilelor motive de tensiune.

Cum să te descurci cu probleme complexe într-o limbă străină

“Nu m-am confruntat niciodată cu proceduri juridice în țara mea, iar acum trebuie să trec prin această procedură de azil complicată într-o țară străină unde nu vorbesc limba. Sunt așa de îngrijorat că nu pot să dorm”, a spus George, un solicitant de azil din Nigeria Echipei Multi-Funcționale. George și-a exprimat aceeași îngrijorare ca și mulți alți solicitanți de azil care ar vrea să aibă acces la mai multă consiliere juridică.

În Polonia, asistența juridică în cazurile de azil este furnizată de ONG-uri specializate. Aceste organizații sunt de regulă prezente în centre urbane, în timp ce centrele de primire sunt în majoritatea lor amplasate în zona rurală. Acesta este un fapt de natură să limiteze considerabil posibilitățile solicitanților de azil de a accesa asistență juridică. Constrângerile financiare care afectează ONG-urile reduc numărul de vizite în centre care pot fi finanțate. Acest lucru este valabil mai ales pentru centrele aflate la mare distanță, cum ar fi Moszna, Bezwola și Linin.

Asistenții sociali din centre sunt prea ocupați ca să răspundă întrebărilor individuale. Lipsa cunoștințelor de limba poloneză, pe de altă parte, împiedică persoanele de interes să caute asistență la instituțiile publice, cum ar fi autoritățile locale sau poliția. În multe dintre focus grupuri participanții au declarat că au avut nevoie să cunoască la ce statut juridic sunt îndreptățiți și care este asistența aferentă de care pot beneficia. „Trebuie să completez aceste formulare în poloneză și nu am la cine să apelez” s-a plâns un bătrân din Cecenia.

Persoanele intervievate au susținut că primesc doar foarte puține informații juridice pe care se pot baza. De regulă nu se încred în ceea ce le spune personalul și simt că nu sunt la curent cu cele mai recente modificări legislative.

E nevoie de jucării și locuri de joacă

Una dintre „frumusețile” Evaluării Participative AGDM este faptul că include și copiii cu vârstă mai mare de 10 ani care altfel sunt doar rareori întrebați ce păreri au. Acest lucru este în special important în Polonia unde – spre deosebire de volumul cazurilor european – copiii reprezintă până la jumătate din populația de interes.

În majoritatea centrelor de primire vizitate, copiii s-au plâns de lipsa unor activități relevante pentru petrecerea timpului liber, în special pe perioadele când vremea nu este bună, când nu există posibilitatea să se joace în aer liber. În timp ce unele dintre centre oferă locuri de joacă în aer liber, doar foarte puține au și terenuri de sport și niciunul nu are facilități sportive sau de joacă în interior. Copiii nu au nici jucării nici echipamente sportive la dispoziție. Majoritatea băieților au declarat că ar vrea să participe la sporturi organizate și să meargă la o sală de antrenament.

În centrele amplasate în marile orașe, există uneori voluntari care asistă copiii cu temele pentru acasă sau organizează activități. În locațiile mai îndepărtate, astfel de servicii nu există. “Când mergem la școală de bine, dar ne plictisim foarte tare în vacanța de vară”, a spus Tamar, un băiat de 11 ani din Georgia Echipei Multi-Funcționale. Directorii centrelor spun că nu au resurse financiare sau de personal să organizeze ieșiri în aer liber sau vizite la muzee, cinematografe sau piscine.

Recomandări

Constatările Evaluării Participative AGDM din 2009 au condus la următoarele concluzii și recomandări pentru îmbunătățirea condițiilor din centrele de primire și de integrare:

- Asigurarea accesului la asistență juridică eficientă;
- Organizarea de cursuri profesionale ca activități preliminare integrării, care vor îmbunătăți situația beneficiarilor pe piața muncii;
- Îmbunătățirea accesului la servicii medicale care să ia în calcul sexul pacienților, inclusiv la tratament de specialitate;
- Oferirea de informații despre reglementările legale în vigoare și despre accesul la educație și servicii medicale în vederea unui grad mai mare de conștientizare a străinilor cu privire la condițiile din centrele de primire și la viitoarea integrare. Acest lucru se poate face, printre altele, prin creșterea numărului de asistenți sociali din centrele de primire;
- Organizarea de activități de promovare și campanii de conștientizare pentru populația locală în vederea promovării unei imagini pozitive asupra refugiaților și asigurării sprijinului local pentru integrare;
- Asigurarea accesului la locuințe private și sociale pentru persoanele cu protecție internațională în Polonia cu scopul facilitării integrării acestora în țară;
- Facilitarea accesului la grădinițe din afara centrului de primire sau oferirea de servicii de grădiniță în centrele unde astfel de servicii nu sunt disponibile; și
- Asigurarea accesului la facilități sportive și de antrenament fizic și dotarea centrelor de primire cu jucării și echipamente sportive.

România

Date statistice

În 2009, numărul solicitărilor de azil a ajuns la 995 (din care 160 au fost solicitări repetate), în uşoară scădere faţă de 2008. În decursul anului 2009, un total de 64 persoane au primit statutul de refugiat (din care 51 la nivel administrativ, iar 13 la nivel judiciar), iar 30 persoane au primit protecţie subsidiară (8 la nivel administrativ şi 22 la nivel judiciar). Aceste cifre se traduc într-o rată a recunoaşterii de 9,45%, în scădere faţă de 2008 când 138 persoane au beneficiat de o decizie pozitivă. Structura celor mai importante cinci ţări de origine ale solicitanţilor de azil s-a modificat: Afganistan, Irak, Republica Moldova, Pakistan şi Turcia se aflau în fruntea clasamentului în 2009. De asemenea, s-a înregistrat o creştere semnificativă a numărului de solicitări de azil depuse de populaţia de origine afgană, inclusiv minori neînsoţiţi.

Evoluții din 2007

De la data la care au fost demarate Evaluările Participative, s-au produs multe îmbunătățiri, spre exemplu, un proiect de Twinning cu Germania în vederea îmbunătățirii capacității personalului Oficiului Român pentru Imigrări (ORI), elaborarea de materiale informative pe diferite teme de interes pentru persoanele de interes, conștientizarea publicului prin intermediul diferitelor activități coordonate de ORI, un material video tradus în diferite limbi care prezintă pașii procedurii de stabilire a statutului de refugiat și disponibilitatea regulilor aplicabile în centrele de primire în diferite limbi.

Direcția de Azil și Integrare (DAI) din cadrul ORI folosește materiale informative traduse în 11 limbi (arabă, bengali, chineză, engleză, franceză, persană, rusă, spaniolă, somaleză, turcă și urdu).

Un număr mai mic de solicitanți de azil s-au plâns de lipsa asistenței juridice specializate pentru că mult-așteptatul Fond European pentru Refugiați (FER) a devenit disponibil în 2009 pentru finanțarea diferitelor proiecte, în special pentru consiliere și reprezentare juridică. De asemenea, centrele regionale ale ORI din afara capitalei București vor elabora și traduce broșuri cu informații în 14 limbi. Broșurile vor fi distribuite solicitanților de azil în timpul sesiunilor de consiliere. Cu toate acestea însă, problema reprezentării juridice gratuite în timpul etapei administrative a procedurii de stabilire a statutului de refugiat nu a fost soluționată prin acest proiect.

De asemenea, proiectul cu finanțare FER implementat de Salvați Copiii România (SCR) cu privire la activitățile recreative a fost de ajutor și solicitanților de azil. Este de așteptat ca proiectul implementat de ORI să ducă la creșterea capacității de primire, ceea ce va însemna îmbunătățirea condițiilor de trai și existența unei oferte mai bogate de activități pentru petrecerea timpului liber (ex. îmbunătățirea locurilor de joacă și a camerelor pentru activități recreative).

Cea mai importantă problemă ridicată de solicitanții de azil a fost asistența financiară insuficientă. Această problemă rămâne a fi rezolvată și impune modificări legislative și alocarea de resurse financiare de către guvern.

Proiectul privind Inițiativa Calității⁴ a îmbunătățit și el calitatea deciziilor în domeniul azilului. S-au organizat cursuri de pregătire pentru factorii de decizie cu privire la aspecte specifice procedurii de stabilire a statutului de refugiat la nivel administrativ.

ORI depune în continuare eforturi pentru a identifica interpreți. Drept urmare, la finalul anului 2009 erau înregistrați 86 interpreți, cu 42 mai mult decât la finalul anului 2008.

În ceea ce privește situația persoanelor cu o formă de protecție, proiectul cu finanțare FER care a oferit sprijin refugiaților pentru obținerea de locuințe sociale publice, indisponibil anterior, a condus de asemenea la îmbunătățiri notabile. Una dintre modificările la Legea cetățeniei a inclus prevederi cu privire la accesul la cetățenie, în acord cu prevederile corespunzătoare ale Articolului 34 din Convenția privind statutul refugiaților din 1951.

Proiectul Serviciului Iezuiților pentru Refugiați din România (JRS), care oferă asistență juridică specializată în centrele de detenție, a umplut un gol important și sensibil după reducerea fondurilor UNHCR pentru astfel de activități.

4 Proiectul privind Asigurarea Calității și Mecanismul de Evaluare (ASQAEM) în sub-regiunea Europa centrală și de est; un proiect al UNHCR, co-finanțat de Comisia Europeană pentru evaluarea și îmbunătățirea procedurii de stabilire a statutului de refugiat.

Metodologie

În 2009, Evaluarea Participativă a situației solicitanților de azil, refugiaților și persoane care beneficiază de o formă de protecție internațională s-a realizat în:

- centrul regional din Șomcuta Mare;
- centrul regional din București;
- centrul regional din Timișoara;
- Centrul de Tranzit în regim de Urgență din Timișoara;
- locuințe private ale refugiaților în special din București; și
- centrul regional din Galați.

În vederea reducerii costurilor de deplasare, au fost formate două Echipe Multi-Funcționale (EMF), una pentru partea centrală a României și una locală pentru Timișoara. EMF a fost formată din reprezentanți ai UNHCR, ORI și următoarelor organizații neguvernamentale (ONG-uri): Generație Tânără, ARCA – Forumul Român pentru Refugiați și Migranți, Consiliul Național Român pentru Refugiați (CNRR), SCR, Serviciul Iezuiților pentru Refugiați din România (JRS) și Organizația Femeilor Refugiate (OFRR).

În urma întâlnirilor pregătitoare din luna mai, interviurile cu persoanele de interes au avut loc în perioada iunie – noiembrie 2009. În total, EMF s-a întâlnit cu aproximativ 100 solicitanți de azil, circa 50 persoane cu o formă de protecție, 10 persoane tolerate pe teritoriul României și circa 20 de solicitanți de azil respinși. Dintre aceștia, 10 au fost copii separați, 5 au fost copii cu cel puțin un părinte, 15 femei și 150 de bărbați.

Echipele Multi-Funcționale au folosit o combinație de metodologii pentru a stabili situația persoanelor intervievate. Acestea au inclus discuții semi-structurate în grupuri și interviuri individuale, focus grupuri, observări participative și verificări la fața locului.

Locurile de muncă și locuințele sunt condiții prealabile integrării

Cel mai frapant rezultat al Evaluării Participative din România cu privire la integrarea refugiaților este că, în ciuda numărului de obstacole tehnice și birocratice care stau calea integrării, cel mai mare și mai nociv impediment – xenofobia – este complet absent. Niciunul dintre respondenți nu a raportat vreun incident rasist sau xenofob.

Persoanele cu o formă de protecție în România se confruntă cu două obstacole majore în calea integrării: lipsa locurilor de muncă adecvate și legale și lipsa unor locuințe pe care să și le poată permite, un model care a fost prezent și în anii precedenți.

“Sunt calificat, aș vrea să am un loc de muncă legal, dar tot ce mi se oferă e muncă la negru”, a spus Mohammed, un inginer din Irak. Ca multe alte persoane în situația lui, Mohammed ar vrea să solicite dreptul de ședere permanentă în România. Speră că într-o zi va putea să-și aducă soția și copiii alături de el, dar un loc de muncă legal și verificabil, obținerea unui venit constant, sunt condiții prealabile pentru un drept de ședere permanent. Conform spuselor sale, persoanele care beneficiază de o formă de protecție internațională nu sunt asistate în găsirea unui loc de muncă de către instituțiile oficiale și sunt lăsate să se descurce pe cont propriu. Așa că ajung să lucreze „la negru” și devin vulnerabili la diferite forme de exploatare.

Acei refugiați îndeajuns de norocoși să își găsească un loc de muncă lucrează mult sub nivelul lor de calificare, pentru că în România lipsește în continuare o procedură de recunoaștere a diplomelor și studiilor obținute de străini. Mohammed este un astfel de caz. „Amestecarea betonului este sub potențialul meu. Aș putea avea o contribuție mult mai mare la economia românească”, a spus el Echipei Multi-Funcționale.

Un al doilea mare obstacol în calea integrării este lipsa unor locuințe la prețuri acceptabile. Atunci când solicitanții de azil primesc statutul de refugiat sau o altă formă de protecție, ei trebuie să părăsească centrele regionale în decurs de un an și să își găsească o locuință. Orice persoană cu o formă de protecție internațională și care a finalizat etapa de 1 an a integrării, este îndreptățită să primească o subvenție de 50% din valoarea chiriei de la autorități. Cu toate acestea însă, în ciuda dificultății de a găsi o locuință privată pe care să și-o poată permite, niciunul dintre ei nu a depus la ORI o cerere pentru această subvenție. Sunt necesare analize aprofundate pentru a descoperi motivele acestei situații.

Pentru a avea acces la asistență medicală gratuită de stat în România, o persoană trebuie să se înregistreze la un medic de familie și să plătească asigurările de sănătate în valoare de 10 dolari americani pe lună. Persoanele care nu au un venit și care nu își pot permite să plătească această contribuție nu se pot înregistra la un medic de familie. În consecință, nu pot avea acces la tratament medical adecvat și gratuit atunci când au nevoie de el. Asigurările de sănătate sunt necesare și când se solicită drept de ședere pe termen lung, o altă condiție prealabilă pentru obținerea cetățeniei române.

Lipsa locuințelor și a unui venit constant fac aproape imposibil pentru refugiați să își aducă familiile în România. “Primesc într-adevăr ceva asistență financiară, dar abia în ajunge pentru mine. Nu am cum să plătesc biletul pentru soția și copiii mei sau să îi întrețin aici cu această sumă de bani”, a spus Pierre, un refugiat congolez, Echipei Multi-Funcționale.

Nu este deloc surprinzător faptul că interviurile au relevat faptul că persoanele în vârstă cu un statut de protecție se confruntă cu și mai multe probleme în găsirea unui loc de muncă și obținerea unui venit. Nu pot obține dreptul de a primi pensie în România. În același timp, și-au pierdut până și ultimele drepturi la pensie pe care le mai aveau în țara de origine. Drept urmare, mulți refugiați în vârstă se bazează pe asistența pentru integrare și sunt reticenți în a face următorul pas logic și a solicita cetățenia română. „Mi-aș pierde camera din centru și aș ajunge pe străzi”, a declarat un bărbat de 55 ani din Afganistan.

“Interviul mi-a părut un interogatoriu la poliție”

În trecut, România a făcut multe demersuri pentru a îmbunătăți calitatea procedurii de azil, dar Evaluarea Participativă 2009 a constatat că mai sunt necesare îmbunătățiri în multe privințe.

Numeroși solicitanți de azil au spus că au fost chemați la interviu prea repede după depunerea solicitării. Au simțit că nu li s-a dat șansa să beneficieze de consiliere juridică sau să înțeleagă procedura în toată complexitatea ei. „Este așa de dificil să înțeleg toată procedura asta de azil, reglementările Dublin și cum să fac apel”, a spus o tânără femeie din Caucaz. Solicitarea ei a fost respinsă și se întreabă cum va fi viitorul ei de acum înainte.

În prezent, autoritățile oferă informații scrise despre procedura de azil în 11 limbi, 14 alte limbi fiind în curs de realizare. Cu toate acestea însă, este dificil de găsit interpreți pentru anumite limbi. Uneori, această problemă face dificilă, chiar imposibilă, realizarea unor interviuri corespunzătoare. Echipa Multi-Funcțională a aflat că barierele lingvistice nu au fost singurele dificultăți și provocări pentru solicitanții de azil. Uneori interviurile au fost neplăcute din cauza atitudinii și comportamentului unor oficiali guvernamentali. „Mi s-a părut un interogatoriu la poliție, nu un interviu. Am avut niște experiențe foarte neplăcute cu poliția din țara mea, așa că am cedat nervos”, a semnalat Joe din Zimbabwe.

Ca și în cazul majorității țărilor din Europa centrală, sistemul de reprezentare juridică pentru minorii neînsoțiți solicitanți de azil este în mare măsură nefuncțional. Copiii separați care trăiesc în București au spus Echipei Multi-Funcționale că au avut contacte cu reprezentanții lor legali doar în timpul interviurilor oficiale și audierilor în instanță. „Doamna nu a venit niciodată să vorbească cu mine, așa că nu am putut să îi spun despre viața mea de acasă și despre dorințele mele pentru viitor”, a spus Rafik din Afganistan. El și alți copii au impresia că nimănui nu îi pasă de interesele lor superioare.

Serviciile medicale nu sunt bine informate

Calitatea asistenței medicale a rămas una dintre cele mai importante probleme de interes pentru solicitanții de azil. În centrul regional din București, femeile rezidente au spus că ar prefera să aibă asistente medicale femei. „Asistenta noastră este un bărbat. Nu înțelege că în cultura mea este dificil să vorbesc despre corpul meu cu un bărbat sau să îl las să mă examineze”, a spus Fatoumata, o femeie dintr-o țară africană musulmană.

O altă problemă foarte evidentă este lipsa informațiilor despre dreptul solicitanților de azil de a avea acces la serviciile medicale din în România. Personalul din instituțiile medicale nu cunoaște de regulă ce tratament, dacă există vreunul, este disponibil solicitanților de azil. Cu toate acestea însă, atunci când oficialii în domeniul azilului intervin și soluționează acest evident gol informațional, lucrurile par să revină la normal. O femeie care a fost nevoită să treacă printr-o operație dificilă a spus Echipei Multi-Funcționale: „Sunt foarte recunoscătoare României și personalului de aici din Centru. Am fost în multe țări, dar nimeni nu a avut grijă de mine așa cum au făcut-o românii”. EMF a mai aflat de cazul unui solicitant de azil HIV-pozitiv care primește medicamente anti-retrovirale gratuit.

Politica “Ușilor deschise” din Galați este luată drept exemplu

Evaluarea pe care rezidenții o fac condițiilor de trai din Centrele Regionale diferă de la o facilitate la alta. O preocupare generală a fost faptul că chiar și în cazul în care familiile sunt cazate în aceeași cameră, această cameră nu se află într-o unitate separată pentru familii în centrele regionale, ci în aceeași clădire, camerele pentru familii sunt ușă în ușă cu cele pentru persoanele singure. Alte plângeri au vizat lipsa facilităților de recreere și a materialelor de citit, accesului la calculatoare și la camerele cu televizoare și a sistemele de încălzire. Mulți solicitanți de azil sunt nemulțumiți de cantitatea și calitatea obiectelor de igienă care le sunt date.

O percepție foarte larg întâlnită în rândul solicitanților de azil este lipsa unui schimb de informații între ei și autoritățile din domeniul azilului. „Nu avem suficiente contacte cu personalul Oficiului pentru Imigrări. Nu pare să le pese de vreme ce nu vorbesc cu noi”, a spus un bărbat din Afganistan. De asemenea, nu există suficienți interpreți pregătiți, ceea ce complică și mai mult comunicarea.

Singurul loc unde solicitanții de azil au avut doar cuvinte de laudă la adresa personalului a fost Centrul Regional din Galați. Aici conducerea a adoptat o „politică a ușilor deschise” pentru rezidenți, personalul centrului și cele două ONG-uri prezente (SCR și CNRR). Drept urmare, au loc contacte periodice și schimburi zilnice, problemele sunt identificate și rezolvate în etapele incipiente, iar conflictele sunt aplanate înainte de a escalada.

Centrul radiază o atmosferă pozitivă și prietenoasă și toți membrii Echipei Multi-Funcționale au fost de acord că acest mod de conducere a centrului poate fi considerat o bună practică și poate reprezenta un exemplu pentru alte facilități de același tip din România. Membrii EMF au simțit că vizita la Galați a fost un cadou, mai ales că solicitanții de azil congolezi au pus în scenă un concert de muzică Gospel în onoarea vizitatorilor.

Alți intervievați de echipa multifuncțională

Deși se poate spune că următoarele categorii de străini în România nu sunt vizate direct de EMF, ele nu pot fi ignorate de vreme ce unele dintre acestea au în continuare nevoie de protecție internațională și unii pot fi chiar considerate solicitanți de azil sau persoane de interes după depunerea unei noi solicitări de azil. Mai mult, având în vedere că majoritatea membrilor EMF se ocupă de aceste grupuri de persoane periodic în munca lor de zi cu zi, este util să aflăm și acest punct de vedere.

Străinii tolerați și cei care solicită acces la o nouă procedură de azil

Constatările de mai jos se bazează pe observații directe și pe interviurile individuale realizate de JSR cu trei familii din Iran, Cuba și Israel ale căror membrii au diferite statute juridice în România.⁵ Problemele specifice pentru aceste familii se referă la lipsa drepturilor socio-economice, ex. lipsa accesului la locuri de muncă în condițiile legale sau lipsa dreptului la asistență guvernamentală care face ca acești oameni să fie complet dependenți de asistența oferită de JSR sau de alte ONG-uri (Casa loana oferă cazare pentru femei singure și familii, iar JSR oferă cazare pentru bărbați singuri)⁶. Deoarece autoritățile înțeleg această formă de statut legal ca fiind o permisiune de ședere, dar nu un drept de a face efectiv acest lucru, aceste persoane nu au dreptul de a primi ajutoare sociale sau acces la asistență medicală și pot să își găsească locuri de muncă doar pe piața neagră. Astfel, ei devin vulnerabili la exploatare sau la diferite forme de abuz, în plus față de dificultățile întâmpinate în găsirea unui loc de muncă. Șederea tolerată este valabilă doar în țara în care persoana a primit statutul de tolerat.

Soluțiile propuse includ activități mai intense de colectare de contribuții de natură nefinanciară, precum haine, hrană (inclusiv pentru sugari) și medicamente. Cu toate acestea însă, singura soluție pe termen lung este modificarea legilor aplicabile astfel încât aceste persoane să beneficieze de drepturile primare cu ajutorul cărora să se poată susține singure.

Străini în custodie publică în centrul din Otopeni

După cum se menționează mai sus, ORI coordonează două centre pentru străinii⁷ aflați în custodie publică. JSR oferă asistență juridică periodică în centrul din Otopeni și, ocazional, în centrul din Arad. Străinii care solicită azil cât se află în custodie sunt eliberați imediat, cu condiția ca aceasta să fie prima solicitare de azil sau să primească acces la o nouă procedură de solicitare de azil. Cu toate acestea însă, de la această regulă fac excepție străinii condamnați cu expulzarea sau cei declarați indezirabili din motive de securitate națională. Aceste persoane nu sunt eliberate după ce depun o solicitare de azil. EMF a organizat discuții cu persoanele din centrul din Otopeni. Drept urmare, constatările de mai jos se bazează pe observațiile directe și pe interviurile realizate.

În ceea ce privește condițiile de trai, fiecare cameră are patru paturi și o baie. Spațiile comune sunt sala de mese, holul, terasa, sala de antrenament și biblioteca, precum și camera unde se poate urmări televizorul. Alte camere pe care le pot utiliza sunt camera vizitatorilor și camera pentru ONG-uri. Niciunul dintre aceste spații nu au capacitate suficientă pentru toate persoanele prezente în centru în același timp.

5 Toți membrii familiei israeliene sunt în proces de accesare a unei noi proceduri de azil. În cazul familiei cubaneze, bebelușul trece prin prima procedură de azil, în timp ce părinții sunt în proces de accesare a unei noi proceduri de azil. Cazul familiei din Iran este mai complicat: femeia a primit acces la o nouă procedură, nou-născutul trece prima oară prin procedură, iar soțul are statut de tolerat.

6 În anumite condiții, spre exemplu dacă cineva este foarte vulnerabil sau există spațiu disponibil, familiile, familiile monoparentale sau persoanele HIV-pozitiv pot să fie cazate de JSR.

7 Legea străinilor prevede că următoarele categorii de străini pot fi ținute în custodie publică și eventual îndepărtate de pe teritoriul României: străinii ale căror drepturi de ședere au expirat (inclusiv solicitanții de azil respinși și cei returnați conform reglementărilor Dublin), cei condamnați cu expulzarea după ce au comis o infracțiune în România, precum și cei declarați indezirabili din motive de securitate națională.

Constatările au evidențiat faptul că cea mai importantă problemă pentru străinii aflați în custodie publică era că datorită lipsei consilierii și asistenței juridice periodice și specializate, le este foarte greu, dacă nu chiar imposibil, să înțeleagă motivele pentru care sunt în detenție și a căilor de acțiune legală la care au dreptul prin lege. Fără asistență juridică, aceste mijloace legale nu sunt eficiente pentru că străinii vizați nu pot să înțeleagă documentele juridice disponibile doar în limbile română și engleză. Apelurile trebuie formulate în limba Română.

Una dintre soluțiile propuse vizează continuarea asistenței juridice specializate oferite prin intermediul JSR în centrele din Otopeni și Arad. Materialele informative cu privire la diferite aspecte și proceduri juridice relevante ar trebui puse la dispoziția diferitelor categorii de străini în custodie publică într-o limbă pe care să o poată înțelege.

Alte probleme care trebuie rezolvate sunt în legătură cu activitățile recreative și educaționale, cum ar fi accesul la calculatoare și la Internet, activitățile în aer liber, precum și posibilitatea de a petrece mai mult timp în afara camerelor. Datorită faptului că străinii sunt consemnați într-un centru cu regim închis și unii dintre ei au dificultăți în a face față situației și incertitudinii viitorului, asistența psihologică care le este oferită în centru trebuie menținută.

E nevoie de materiale educative și mese rotunde pentru personalul centrului de detenție, precum și pentru alte categorii de personal relevante din Direcția pentru Migrație, abordând diferite teme de interes evaluate ca fiind problematice.

Situație dificilă în Timișoara

O situație particulară există în centrul din Timișoara, care funcționează cu dublă funcție. În primul rând centrul servește ca centru de primire și cazare pentru solicitanții de azil ale căror cazuri sunt procesate prin procedura românească de stabilire a statutului de refugiat și persoanele care au primit deja o formă de protecție în România, și este în același timp și Centru de tranzit de în regim de urgență (CTU) parte a rețelei globale al UNHCR. Acesta din urmă găzduiește o mare parte a populației din această facilitate. persoanele evacuate la CTU sunt refugiați, în principal familii, care au fost evacuate din situații dificile în primele țări de azil din diferite părți ale lumii. Ei sunt în așteptarea finalizării procedurilor de relocare și plecării către țări terțe de azil permanent unde vor putea să și rămână și să înceapă o viață nouă.

Datorită diferențelor de statut, aceste grupuri au drepturi diferite și, în anumite aspecte, beneficiază de asistență și servicii în maniere diferite. Solicitanții de azil pot să se miște în și din centru în mod liber, în timp ce refugiații evacuați care sunt în tranzit în România trebuie să respecte proceduri diferite când părăsesc centrul. În contrast cu refugiații în tranzit în vederea relocării, solicitanții de azil primesc un ajutor modest care ar trebuie să le permită să își procure hrana. Ei au astfel posibilitatea să aleagă cum cheltuiesc banii. Pe de altă parte, refugiații ce urmează a fi relocați depind de serviciile și hrana care le sunt furnizate în cadrul diferitelor aranjamente, dar sunt confrunțați cu mai puține provocări în a se descurca cu suma alocată la finalul lunii.

În plus, refugiații evacuați al căror statut a fost deja stabilit de UNHCR înainte de sosire pot să își vizualizeze viitorul în țara de azil, în timp ce solicitanții de azil se confruntă în mod evident cu incertitudini cu privire la viitor. Inevitabil, cele două grupuri care trăiesc în același centru își percep unul altuia avantajele și dezavantajele. Consilierea și activitățile zilnice sunt necesare în vederea rezolvării tensiunilor ce apar pe marginea statutului și accesarea unor servicii comune în cadrul facilității.

La momentul Evaluării Participative 2009, CTU din Timișoara găzduia 144 refugiați evacuați, în special de origine etiopiană și palestiniană. Centrul oferă cazare separată pentru bărbați și pentru femeile cu copii. Rezidenții sunt plasați în dormitoare cu 10 paturi având în vedere că infrastructura actuală (19 camere la 48 de familii) nu permite gruparea acestora pe familii. Evacuații au fost informați în mod adecvat cu privire la aceste circumstanțe înainte de a fi evacuați către CTU. Totuși, unitățile pentru familii, care permit o mai mare intimitate ar fi mai pe placul refugiaților evacuați. În același timp, venind din condiții foarte precare, ei sunt recunoscători atât UNHCR, cât și guvernului român pentru condițiile de siguranță percepute și oportunitatea de a se muta către țara de relocare și de a începe o nouă etapă din viața lor, după șederea temporară din CTU.

Atunci când conflictele amenință să se producă, spre exemplu în legătură cu folosirea comună a facilităților, strategiile de soluționare existente au funcționat bine până în prezent. Spre exemplu, atunci când femeile palestinienne evacuate și cele etiopiene au avut probleme în a folosi aceeași bucătărie și baie cu refugiații de alte etnii (fiecare pavilion are trei bucătării și patru băi), au reușit să rezolve situația și să aplaneze tensiunile alocând anumite băi și anumite mașini de gătit fiecăruia dintre aceste grupuri, pe baza unui plan convenit de comun acord.

Un alt exemplu se referă la modalitățile de asigurare a unui acces egal la camera calculatoarelor și la facilități. EMF a constatat faptul că refugiații evacuați și solicitanții de azil jucau fotbal împreună în curte. Este clar că strânsa cooperare dintre UNHCR, ORI și reprezentanții societății civile, împreună cu diferitele grupuri care stau în CTU este de natură să asigure o funcționare optimă și o atmosferă de calm în CTU. Această atmosferă este caracterizată însă de o perioadă de ședere temporară și deseori foarte scurtă a rezidenților de diferite naționalități, ceea ce duce la o mișcare permanentă.

Recomandări

EMF a căzut de acord asupra următoarelor propuneri de soluții menite să rezolve problemele identificate în timpul Evaluării Participative 2009:

Recomandări de îmbunătățire a programelor de integrare

- UNHCR și partenerii săi trebuie să organizeze o conferință națională pentru cei mai relevanți factori interesați cu responsabilități în domeniul integrării în vederea soluționării acestor probleme care au nevoie de o atenție specifică la nivel central și să organizeze sesiuni de pregătire la nivel local și, unde este necesar, analize ale nevoilor.
- Continuarea activităților de lobby pe lângă diferite instituții în vederea armonizării legislației integrării, impactului asupra drepturilor persoanelor protejate, cum ar fi recunoașterea studiilor, a calificărilor anterioare, recunoașterea vechimii în muncă și ajutarea refugiaților în vârstă să beneficieze de pensie.
- Derularea de activități de lobby pe lângă instituțiile relevante astfel încât asistența financiară de stat să poată fi acordată pentru a facilita reunificarea familiilor sau ca această asistență să fie inclusă în programele multianuale finanțate din FER.
- Îmbunătățirea și diversificarea asistenței furnizate de ORI și de ONG-uri refugiaților în vederea găsirii unui loc de muncă.
- Elaborarea de materiale informative ușor de înțeles cu privire la etapele procesului de integrare și la drepturile și obligațiile persoanelor care beneficiază de o formă de protecție internațională, astfel încât acest grup de persoane să înțeleagă mai bine asistența și drepturile de care poate beneficia.

Recomandări de îmbunătățire a procedurii de stabilire a statutului de refugiat

A doua etapă a proiectului privind Inițiativa Calității (Continuarea dezvoltării calității azilului în UE) urmărește să îmbunătățească procedurile de stabilire a statutului de refugiat, în special la nivel administrativ, precum și alte activități de formare organizate de UNHCR și ONG-uri (inclusiv pregătire privind tehnicile de interviu) prin intermediul proiectelor finanțate din FER care sunt la dispoziția ONG-urilor. În plus, EMF propune următoarele:

- Solicitanții de azil trebuie să primească informații cu privire la procedura de stabilire a statutului de refugiat, precum și la drepturile și obligațiile pe care le au atunci când și unde se depune cererea de azil. Un consilier juridic din partea ONG-urilor trebuie să fie permanent prezent în centrele regionale și să acționeze proactiv în ceea ce privește furnizarea de asistență juridică noilor veniți înainte de interviul din etapa administrativă.
- Grupul de lucru va discuta aspectele legate de responsabilitățile reprezentanților legali, astfel încât să se ajungă la o soluție comună cu privire la gradul de implicare al reprezentantului legal. În plus, o conferință națională pe tema grupurilor vulnerabile (inclusiv copii separați) va fi organizată de UNHCR pentru instituțiile publice relevante.
- Materiale informative cu privire la protecția internațională au fost elaborate de CNRR în cadrul proiectului finanțat din FER în 2009 și trebuie puse la dispoziția solicitanților de azil în locuri vizibile când și unde solicitările de azil sunt depuse. De asemenea, trebuie identificate reacțiile solicitanților de azil pentru a verifica utilitatea acestor materiale.
- Interpreți pregătiți și calificați, care vorbesc limbile preferate de solicitanții de azil trebuie folosiți pe toată durata procedurii de stabilire a statutului de refugiat, astfel încât să se evite confuzia și neînțelegerile care pot duce la respingerea solicitării de azil din lipsă de credibilitate.

Recomandări de îmbunătățire a condițiilor de primire

Unele dintre soluțiile identificate de EMF pentru îmbunătățirea condițiilor de primire ar veni deopotrivă în ajutorul solicitanților de azil și celor care au o formă de protecție și care trăiesc în centrele de primire/cazare ale ORI. Recomandările includ:

- ORI trebuie să se asigure că în toate centrele sunt disponibile asistența și tratamentul medical adecvat, fie prin angajarea de medici în toate centrele, fie prin găsirea de soluții alternative (ex. vizite periodice ale unui medic din cadrul Ministerului de Interne atunci când nu poate fi angajat un medic).
- Personalul medical trebuie pregătit în toate centrele ORI astfel încât controalele medicale să aibă în vedere aspectele sensibile de natură culturală, religioasă sau sexuală. Compartimentele medicale din centrele ORI trebuie să aibă stocuri de medicamente care să fie disponibile când sunt necesare și trebuie să pună în aplicare Proceduri Operaționale Permanente (SOP) care să fie cunoscute de persoanele care locuiesc în centre cu privire la evaluarea medicală și îngrijirea de specialitate (și chiar spitalizare, dacă este necesar). Personalul medical din spitalele publice trebuie să conștientizeze drepturile solicitanților de azil; trebuie angajat personal medical feminin (sau măcar acesta să fie disponibil) în special în centrele regionale unde sunt cazate femei.
- Capacitatea ORI de a organiza cursuri de limbă și de orientare culturală în etapa de primire trebuie consolidată, astfel încât la momentul acordării protecției, indiferent de formă, aceste programe nu doar că să continue, dar să fie și aliniate cu programa disponibilă pentru examenele de cetățenie. Dacă ORI nu poate face acest lucru, trebuie găsite alternative prin intermediul voluntarilor ONG-urilor sau fondurilor FER.
- Una dintre cele mai importante probleme este cea a asistenței materiale primite de solicitanții de azil. Pentru ca această problemă să fie rezolvată și fără posibilitatea creșterii sumei de bani alocate (în prezent 100 RON) (propunerile făcute de solicitanții de azil variau între 200 și 500 RON), trebuie oferită asistență materială (ex. haine și alimente brute) sau acces la piața muncii mai devreme de un an.
- Se recomandă ca în centrele de primire ORI să fie disponibilă asistență psihologică specializată astfel încât cei care au suferit traume să poată beneficia de asistență cât mai repede cu putință, acest lucru fiind benefic pentru rezultatul procedurii de stabilire a statutului de refugiat și pentru factorii de decizie de la toate nivelurile procedurii.

Recomandări de îmbunătățire a condițiilor de trai în centrele de primire/cazare ale ORI

- Activități de lobby pe lângă ORI cu scopul îmbunătățirii calității produselor de igienă personală și de curățenie (sau completarea celor oferite de ORI cu altele din donații) și creșterea cantității lor.
- În 2009, ORI a beneficiat de fonduri FER pentru îmbunătățirea infrastructurii centrelor de primire, iar toate centrele regionale au fost dotate cu calculatoare, acces la Internet și la mass-media. ORI trebuie să le pună la dispoziția persoanelor de interes care trăiesc în centre. ONG-urile trebuie să asiste ORI în întreținerea investițiilor prin conștientizarea persoanelor implicate cu privire la modul cum trebuie utilizate, să convină asupra unui program, să furnizeze voluntari sau să îi însărcineze să fie responsabili de camera calculatoarelor sau să îi învețe pe ceilalți cum să le utilizeze.
- În ceea ce privește situația din Timișoara, UNHCR trebuie să viziteze centrul lunar pentru a avea întâlniri periodice și a furniza consiliere periodică solicitanților de azil și refugiaților. Partenerii UNHCR responsabili de implementare trebuie să trimită rapoarte periodice despre situația din centru, cu detalii privind cazurile, etc. astfel încât să poată fi luate măsuri la timp.
- Dacă ORI consideră util, directorii altor centre ORI pot realiza vizite de studiu la Centrul din Galați.

Slovacia

Date statistice

Până la finalul anului 2009, Republica Slovacă a găzduit 254 solicitanți de azil din diferite țări, majoritatea fiind cazați în unul dintre cele trei centre de azil. 22 refugiați au fost recunoscuți în 2008 și 14 în 2009. Rata de recunoaștere în Republica Slovacă poate părea descurajantă pentru solicitanții de drept de ședere în țară, de vreme ce dă doar foarte puține speranțe pentru obținerea statutului de refugiat.

Numărul persoanelor care depun cereri de azil în Republica Slovacă a scăzut semnificativ cu până la 66% în 2008 față de 2007, iar valorile din 2009 confirmă scăderea sosirilor de solicitanți de azil în Republica Slovacă (822 în 2009 și 910 în 2008 față de 2.642 persoane în 2007).

Protecția subsidiară este disponibilă din 2007 pentru cei care se confruntă cu un risc serios de a fi vătămat la întoarcerea în țara de origine. Numărul persoanelor care au primit un astfel de statut de protecție pentru prima dată sau a celor cărora statutul le-a fost prelungit a fost de 82 în 2007, 65 în 2008 și 97 în 2009.

Evoluții din 2005

În 2005, Republica Slovacă s-a numărat printre primele țări care au demarat exercițiile anuale de Evaluări Participative în toate facilitățile care cazau solicitanții de azil și refugiații. Aceste serii de interviuri realizate anual au dus la un număr de recomandări de natură practică pentru îmbunătățirea sistemului de azil. Astăzi, după cinci ani consecutivi de dezvoltări, progresul este impresionant. Unele dintre cele mai grave probleme întâmpinate în anii precedenți au fost rezolvate integral, conducând la o îmbunătățire masivă a situației de ansamblu.

- Condițiile de trai din centrele de azil au fost îmbunătățite prin renovarea bucătărilor, crearea de spații pentru grupurile vulnerabile și dotarea cu echipamente noi și mobilier în centrele din Rohovce și Opatovská Nová Ves.
- Numărul de cursuri de limbă și calificare profesională pentru solicitanții de azil a crescut.
- Accesul solicitanților de azil la piața muncii s-a îmbunătățit mulțumită asistenței oferite de asistenții sociali și eforturilor agenției de ocupare a forței de muncă.
- Relația dintre solicitanții de azil și personal în toate centrele s-a îmbunătățit, iar problemele cu gardienii au încetat să existe.
- Un număr mai mare de asistenți sociali motivați în centrul de azil din Humenné a dus la îmbunătățirea cantității și calității serviciilor sociale oferite.
- Intimitatea solicitanților de azil din centrul de azil Humenné a fost asigurată prin montarea de încuietori în interiorul dormitoarelor.
- Numărul de plângeri despre calitatea și cantitatea alimentelor a scăzut. În plus, toate centrele au implementat buna practică în ceea ce privește regimul alimentar al solicitanților de azil musulmani în timpul lunii de Ramadan.
- Centrele de detenție au abolit practicile anterioare de confiscare a efectelor personale ale deținuților fără nicio dovadă scrisă. Acum, conducerea realizează evidențe detaliate cu privire la articolele și sumele de bani confiscate.
- Calitatea vieții minorilor neînsoțiți în casa specializată din Horné Orechové s-a ameliorat semnificativ odată ce facilitățile sportive din interior și exterior au fost instalate.
- Ministerul de Interne și Ministerul Muncii, Afacerilor Sociale și Familiei au semnat un acord privind plasarea minorilor neînsoțiți cu o formă de protecție în case de copii, ca cea din Horné Orechové sau în alte facilități specializate.
- Oficiul pentru Migrație, împreună cu UNHCR, a elaborat broșuri informative pentru solicitanții de azil explicându-le într-un limbaj clar și simplu drepturile și obligațiile pe care le au. În prezent, broșurile sunt disponibile în 15 limbi.

Metodologie

Echipa Multi-Funcțională (MFT) pentru Evaluarea Participativă 2009 în Republica Slovacă a vorbit cu 153 solicitanți de azil, refugiați recunoscuți, persoane cu protecție subsidiară, minori neînsoțiți și deținuți care solicită o formă de protecție. Interviurile au fost realizat în focus grupuri sau individual. 129 bărbați și 24 femei au fost intervievate în grupa de vârstă 18-40 ani. Dintre copii, au fost intervievați 17 băieți și 6 fete. În final, s-a discutat și cu 11 bărbați și 3 femei de peste 40 ani.

Echipa Multi-Funcțională a fost formată din oficiali din diferite unități ale Ministerului de Interne și Ministerului Muncii, Afacerilor Sociale și Familiei, reprezentanți ai UNHCR și ai trei organizații neguvernamentale (ONG-uri): Liga Drepturilor Omului, Consiliul Umanitar Slovac și Consiliul Ecumenic al Bisericilor.

Interviurile au avut loc în perioada 11 septembrie - 1 octombrie 2009 în următoarele locații:

- Medveďov, Sečovce (centru de detenție pentru străini);
- Opatovská Nová Ves (centru de cazare);
- Trnava, Voderady (locuință privată);
- Rohovce (centru de cazare);
- Gabčíkovo (centru de cazare pentru persoanele cu protecție subsidiară);
- Horné Orechové (casă de copii pentru minori neînsoțiți);
- Humenné (centru de primire); și
- Košice (locuințe private ale unor refugiați recunoscuți).

Solicitanții de azil au nevoie de o mai mare libertate de mișcare

Atunci când solicitanții de azil sosesc în Slovacia, prima dată sunt plasați în Humenné pentru câteva săptămâni pentru validarea medicală și pot accepta cu ușurință faptul că libertatea lor de mișcare este limitată în respectiva perioadă. Problemele apar atunci când solicitanții de azil sunt transferați către centrele de primire din Rohovce și Opatovská Nová Ves.

Anterior, rezidenții acestor centre aveau permisiunea de a părăsi centrul cu condiția să rămână în limitele administrative ale localității. Nu aveau nevoie de niciun permis special, ci trebuiau doar să semneze când plecau și soseau la recepție. În februarie 2009, guvernul a modificat regulile interne din centre, susținând că astfel se va facilita buna administrare a centrelor, inclusiv distribuția hranei. Acum este nevoie de un permis scris de fiecare dată când cineva pleacă din centru. Solicitanții de azil pot să solicite acest permis cu o zi înainte.

Anterior, un drum la poștă sau la un magazin, un joc de fotbal pe terenul din localitate sau o plimbare într-o zi frumoasă erau diversivități bine-venite de la monotonia vieții în centru. Acum, părăsirea spontană a centrului este imposibilă, iar solicitanții de azil spun că se simt ținuți sub cheie. Sunt supărați datorită noilor obstacole birocratice. „Înainte funcționa bine fără a fi nevoie de aceste permise. De ce ne cer un permis scris pentru fiecare plecare? Ce rost are să ne țină încuiați în centru?” se întreba un solicitant de azil pe termen lung în timpul sesiunii de interviuri.

„Nu știu dacă vremea va fi bună pentru fotbal mâine”, s-a plâns un tânăr. „Dacă cer permis pentru ziua următoare, doar ca să fie, dau de lucru inutil conducerii.”

Rezidenții din Opatovská Nová Ves au spus Echipei Multi-Funcționale că o altă problemă este cea a regulii aplicate astfel încât să nu se poată părăsi centrul de două ori în aceeași zi. „Când revenim în centru, gardienii de la recepție ne iau permisul de plecare. Nu mai avem voie să îl folosim din nou în aceeași zi pentru a părăsi centrul deși l-am solicitat în mod corespunzător și l-am primit pentru toată ziua. Imaginați-vă că merg la cumpărături și uit să iau ceva. Nu mă mai lasă să ies din nou!” a spus cu patimă un bărbat din Bangladesh echipei EMF.

Conform Legii azilului, mișcarea solicitanților de azil poate fi restricționată doar prin refuzarea emiterii unui permis de plecare în situații excepționale pe motiv de protecție a ordinii publice sau atunci când solicitantul trebuie să participe la procedura de azil. Echipa Multi-Funcțională a aflat că primirea unui permis de plecare nu este doar un proces birocratic inutil. Solicitanții de azil au senzația că acordarea permiselor de plecare este uneori refuzată ca metodă de pedepsire colectivă pentru încălcarea regulamentului intern sau pentru comportamentul neadecvat al unui individ.

ONG-urile au nevoie de linii directoare detaliate pentru proiectele de integrare

Ca și în cazul altor țări din regiunea Europa centrală, Slovacia a început implementarea unei politici de integrare sistematică denumită Conceptul Integrării Străinilor în 2009.

Asistența pentru integrare este furnizată de un număr de ONG-uri și este finanțată din Fondul European pentru Refugiați (FER). ONG-urile depun proiectele la guvern și concurează pentru finanțare. Liniile directoare privind solicitarea de fonduri și selecția proiectelor sunt destul de clare, iar procesul pare să fie suficient de corect și transparent. Cu toate acestea însă, un program mai detaliat de integrare a refugiaților poate ajuta la optimizarea procesului de selectare și implementare a proiectelor de integrare. Organizațiile care solicită resurse din Fondul European pentru Refugiați vor beneficia de standardele definite cu privire la aria de cuprindere a activităților de integrare necesare și la implicațiile bugetare ale acestora. În situația în care aceste linii directoare lipsesc, obiectul și amploarea asistenței pentru integrare acordate persoanelor care beneficiază de o formă de protecție internațională pot deveni inconsistente și insuficient coordonate în funcție de care este ONG-ul responsabil de un anumit grup de refugiați recunoscuți.

Situația prezentă cauzează frustrare în rândul unor beneficiari. „În centrul de integrare refugiații recunoscuți din Cuba au patru lecții de slovacă pe săptămână, noi doar două. Și eu trebuie să învăț limba repede”, s-a plâns o tânără din Vietnam.

Contradicțiile pe care Echipa Multi-Funcțională le-a constatat cu privire la sprijinul pentru integrare variază de la diferențe în ceea ce privește cursurile de limba slovacă și la asistența pentru găsirea unei locuințe, la tipul de ajutor oferit și durata programului de asistență în sine. Proiectele de asistență depuse de diferitele ONG-uri se bazează pe propria evaluare a nevoilor, de vreme ce nu există standarde guvernamentale în acest sens. Drept urmare, Echipa Multi-Funcțională recomandă autorităților să furnizeze specificații detaliate cu privire la toate drepturile legale ale refugiaților recunoscuți și persoanelor cu statut de protecție subsidiară cu privire la asistența oferită pentru integrarea lor.

Cursurile de limbă nu satisfac întotdeauna nevoile

Cantitatea și calitatea cursurilor de limba slovacă rămâne o preocupare pentru persoanele care beneficiază de o formă de protecție internațională în Slovacia. Preocupările apar din faptul că numărul de lecții oferite gratuit diferă de la regiune la regiune, la fel și conținutul lor. Refugiații au spus Echipei Multi-Funcționale că se folosesc multe manuale diferite la nivel de țară. Materialele educative de multe ori nu corespund nivelului de cunoștințe de limbă sau cerințelor de comunicare ale participanților.

O problemă specifică privește orarul cursurilor de limba slovacă din orașul Trnava pentru refugiații care și-au găsit un loc de muncă în zona industrială. Ei sunt dornici să își îmbunătățească abilitățile lingvistice, dar nu pot să participe la cursuri pentru că mulți dintre ei lucrează în schimburi. „Pentru noi, ori la muncă ori la cursurile de limbă, dar ar trebui să le putem face pe amândouă”, a spus un refugiat din Irak care are cunoștințe de bază de limba slovacă. El, ca și mulți alți colegi, simte nevoia de a-și îmbunătăți cunoștințele de limbă, dar nu poate participa la cursuri pentru că sunt în timpul orelor de program. „De ce nu pot să aibă un program flexibil pentru noi?”, a întrebat el.

Cu cât sunt mai tineri, cu atât se integrează mai ușor

Este dovedit faptul că cu cât refugiatul este mai tânăr, cu atât se va integra mai ușor și fără probleme în noua societate. Slovacia nu face excepție.

Pe de altă parte, refugiații în vârstă și bolnavi se confruntă cu mari dificultăți pentru că sistemul nu le oferă întotdeauna soluții pentru nevoile lor speciale. Principala problemă constă în faptul că condițiile fizice și de sănătate împiedică acest grup să găsească locuri de muncă decente și să obțină resurse financiare suficiente pentru a se întreține, și, de fapt, pentru ei este destul de greu să dobândească noi abilități profesionale sau să își îmbunătățească cunoștințele de limba slovacă pentru a fi mai competitivi pe piața muncii.

În consecință, refugiații în vârstă și bolnavi, dacă nu primesc locuințe sociale, nu își pot permite să închirieze apartamente private. Boala și vârsta impun o nevoie mai mare de îngrijire, asistență medicală și medicamente, toate acestea ducând la cheltuieli suplimentare.

Mulți refugiați care au vârsta legală de muncă s-au plâns că oportunitățile de angajare sunt doar foarte puține, că de cele mai multe ori lucrează doar norme parțiale sau cu ziua. Unii dintre ei și-au exprimat dubii cu privire la salariile pe care le primesc și sunt îngrijorați cu privire la sustenabilitatea locurilor de muncă în vremuri de criză economică. „Dacă avem noroc să găsim un loc de muncă adevărat, noi suntem primii care să fim concediați pe timp de criză” a spus un refugiat din Afganistan.

Nu este deloc surprinzător faptul că multe dintre persoanele intervievate au părut pesimiste și deprimare. Unii s-au plâns de faptul că le lipsește sprijinul de la asistenții sociali pentru starea lor. „Nu am nicio șansă să îmi găsesc un loc de muncă și nu primesc niciun ajutor din partea asistentului social. Să fiu sincer, am renunțat”, a spus un refugiat care este în Slovacia de aproape cinci ani.

Opiniile pe care asistenții sociali le-au comunicat Echipei Multi-Funcționale sunt destul de diferite. În opinia lor, mulți refugiați par dezinteresați de oportunitățile de angajare și de cursurile de limba slovacă. „Dacă cineva nu arată nicio dorință de a se integra, nu prea avem ce face. Inițiativa trebuie să aparțină persoanei pentru ca noi să o putem ajuta”, a spus un asistent social. Mulți asistenți sociali s-au plâns că refugiații sunt inactivi și nu îi abordează când apar probleme.

Cele mai pozitive povești de integrare au venit din partea copiilor refugiaților recunoscuți sau persoanelor cu protecție subsidiară. Ei au învățat să vorbească limba slovacă foarte repede și le place să meargă la școală. Copiii par să devină rapid parte integrantă a claselor din care fac parte. „Băieții mei și-au făcut mulți prieteni în clasă și iau note bune”, a spus cu mândrie mama a doi gemeni Echipei Multi-Funcționale. De asemenea, integrarea copiilor este susținută în mare măsură și de o atitudine mai degrabă pozitivă a populației slovace. Niciunul dintre minorii intervievați nu au fost confrunțați cu reacții ostile sau rasiste, nici din partea adulților, nici a copiilor.

Minorii neînsoțiți plasați în medii potrivite

În 2009, guvernul slovac s-a confruntat pentru prima dată cu situația în care a fost nevoit să găsească o cazare adecvată, să furnizeze servicii de îngrijire și să asiste la integrarea minorilor neînsoțiți care au beneficiat de protecție internațională. Un grup de 6 copii afgani cu protecție subsidiară a fost la început cazat în Gabčíkovo, dar acolo mediul nu era propice pentru un minor. A fost găsită o soluție și grupul a fost transferat către o casă specializată pentru minori neînsoțiți unde puteau să meargă și la liceu.

Echipa Multi-Funcțională a apreciat în mod pozitiv faptul că reprezentanții Ministerului de Interne și cei ai Ministerului Muncii, Afacerilor Sociale și Familiei din Republica Slovacă au ajuns la un acord cu privire la plasarea minorilor neînsoțiți care beneficiază de o formă de protecție internațională într-o facilitate dotată special pentru nevoile lor. Ministerul Muncii, Afacerilor Sociale și Familiei a alocat câte un orfelinat în fiecare regiune din Republica Slovacă în acest scop, în special cel din Horné Orechové. Este evident că facilitățile pentru copii servesc intereselor superioare ale minorilor neînsoțiți până când se găsesc soluții mai bune, adică rude, adopție, asistență maternală, etc. Dacă alți minori neînsoțiți vor primi azil în Slovacia, îngrijirea lor va fi organizată în același mod ca și pentru copiii cu protecție subsidiară.

Recomandări

- Echipa Multi-Funcțională face apel la Oficiul pentru Migrație să revină la practicile anterioare și să permită mișcarea liberă a solicitanților de azil în comunitățile în care sunt cazați. Informațiile despre prezența solicitanților de azil pot fi controlate și dacă aceștia semnează când intră sau ies din centru, ca înainte. Eliberarea obligatorie a permiselor poate duce la un volum de muncă suplimentar și inutil pentru administrație și la tensiuni inutile între solicitanții de azil. EMF a mai solicitat Oficiului pentru Migrație să pună capăt practicilor restrictive din Opatovská Nová Ves.
- EMF a făcut apeluri repetate la ministerele de resort din Republica Slovacă să introducă și să modifice Legea azilului astfel încât să existe condiții atenuante pentru intrarea solicitanților de azil pe piața muncii. Având în vedere scăderea numărului solicitanților de azil în ultimii ani, ar implica doar un număr nesemnificativ de persoane și nu ar pune în pericol oportunitățile de angajare pentru cetățenii Republicii Slovace.
- EMF recomandă Ministerului Muncii, Afacerilor Sociale și Familiei ca împreună cu alți factori interesați, să furnizeze în continuare detalii cu privire la sprijinul pentru integrare minim garantat. Drepturile aferente integrării de care beneficiază refugiații recunoscuți și persoanele cu protecție subsidiară trebuie specificate cu mai multă claritate.
- Guvernul slovac trebuie să furnizeze și mijloacele financiare necesare pentru implementarea unui program de integrare detaliat care să asigure că toate persoanele care au primit o formă de protecție internațională beneficiază de același nivel de asistență pentru integrare și de aceleași servicii. Nivelul de asistență pentru integrare trebuie să rămână la fel, indiferent de cine este ONG-ul care se ocupă de implementare.
- Guvernul trebuie să majoreze bugetul alocat activităților de integrare, atât din bugetul de stat, cât și din Fondul European pentru Refugiați. ONG-urile care furnizează asistența pentru integrare trebuie să urmărească să obțină finanțare din surse suplimentare și să extindă în mod creativ posibilitățile de finanțare a propriilor proiecte de integrare.
- Parte a politicii de integrare, obiectul specific al cursurilor de limbă gratuite și al altor programe de formare pentru refugiați și persoanele cu protecție subsidiară trebuie definit.
- Toți beneficiarii trebuie să primească manualele recomandate de limba slovacă conform cunoștințelor de limba slovacă pe care le posedă.
- Ministerul de Interne și Ministerul Muncii, Afacerilor Sociale și Familiei sunt încurajate să definească mai precis obiectul asistenței pentru integrare pentru persoanele care beneficiază de protecție subsidiară. Programele de integrare trebuie să facă diferența între nevoile individuale diferite ale celor care angajați, care au venituri și se întrețin singuri și ale celor care nu pot se pot susține.
- Admițând că legea nu permite Oficiului pentru Migrație să acorde protecție subsidiară o perioadă îndelungată de timp, EMF a concluzionat că perioada curentă de 1 an cauzează obstacole serioase pentru integrarea persoanelor cu protecție subsidiară. Experiența ne arată în mod clar că, în majoritatea copleșitoare a cazurilor de solicitări de prelungire, protecția subsidiară este de regulă prelungită oricum. Drept urmare, EMF sfătuiește Oficiul pentru Migrație să își revizuiască abordarea și să modifice legea pentru a permite acordarea de protecție subsidiară perioade mai lungi de timp.

Slovenia

Date statistice

În 2009, Slovenia a înregistrat 201 solicitări de azil. 181 dintre acestea au fost solicitări noi, în timp ce 20 au fost solicitări repetate. 160 solicitări de azil au fost depuse de bărbați solicitanți de azil, 41 de femei solicitanți de azil, iar 23 solicitări de azil au fost depuse de minori neînsoțiți și copii separați. 16 persoane au fost recunoscute ca refugiați, iar 4 au primit protecție subsidiară în decursul acestei perioade. Cele mai mari grupuri de solicitanți de azil au provenit din Afganistan, Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Serbia și Turcia.

Evoluții din 2005

În 2009, după cinci ani de derulare a exercițiilor de Evaluare Participativă bazată pe abordarea integratoare a Vârstei, Egalității între Sexe și Diversității (AGDM) în Slovenia, Echipa Multi-Funcțională (MFT) a decis să nu evalueze doar schimbările față de anul precedent, ci să includă și perioada începând cu 2005 când acest exercițiu a fost demarat în Slovenia. În general, constatările au arătat că preocupările trecute au fost în mare măsură rezolvate.

Evaluarea a relevat îmbunătățiri impresionante în ceea ce privește calitatea procedurii de azil, îngrijirea și programele de întreținere, precum și eforturile de integrare a persoanelor de interes.

Majoritatea schimbărilor pot fi atribuite direct constatărilor exercițiilor Evaluării Participative AGDM și recomandărilor făcute de Echipa Multi-Funcțională în fiecare din ultimii cinci ani. Aceste evoluții pozitive arată în mod clar că vocile solicitanților de azil și refugiaților, deși nu întotdeauna bine-venite, au fost luate în serios de guvernul sloven, ducând astfel la o plajă foarte amplă de schimbări, inclusiv:

- Rolul consilierilor juridici ai refugiaților a fost consolidat. Solicitățile de înscriere pe listă sunt acceptate doar din partea avocaților calificați. Remunerația pentru serviciile de asistență juridică furnizate persoanelor de interes a fost majorată la un nivel acceptabil pentru profesia juridică.
- Furnizarea de servicii de interpretare și traducere s-a îmbunătățit într-o asemenea măsură față de anii precedenți, încât aceasta nu a mai fost o problemă în 2009.
- O asistență medicală este prezentă permanent în timpul programului în Casa de Azil. Ea se ocupă de afecțiunile minorilor, iar cazurile mai grave le trimite către clinica locală.
- Personalul din unitatea responsabilă a Ministerului de Interne face vizite periodice și consiliază persoanele de interes care au fost mutate din Casa de Azil și trăiesc în locuințe private.
- Există un mecanism prin care guvernul și ONG-urile organizează întâlniri periodice de coordonare pentru a discuta aspectele bunăstării solicitanților de azil din Casa de Azil și a rezolva și propune soluții la problemele care apar. Ori de câte ori este posibil, UNHCR participă la aceste întâlniri.
- De la începutul anului 2009, refugiaților recunoscuți le sunt emise aceleași carduri de asigurări de sănătate slovene ca și cetățenilor sloveni, ceea ce a simplificat accesul la serviciile de sănătate.
- În plus, solicitanții din Casa de Azil din Ljubljana au acces zilnic la Internet, ceea ce reprezintă o evoluție importantă în 2009.
- Cursurile de limba slovenă sunt organizate în fiecare zi (la nivel elementar și avansat) și sunt facilitate de instituțiile de învățământ "Cene Štupar" din Ljubljana și "Andragoski Zavod" din Maribor. Proiectul este co-finanțat din Fondul European pentru Refugiați. Accesul la aceste cursuri de limbă ajută persoanele de interes să participe în mod activ la educația formală (școală primară, școală gimnazială, școli pentru adulți și universitate). Educația informală este asigurată sub forma mentoratului individual, în special pentru minorii neînsoțiți, astfel încât să poată să se înscrie mai ușor la programele de învățământ.
- Copiii din Casa de Azil au acces la educația de bază gratuită în cea mai apropiată școală primară. În plus, fiecare copil primește rechizite și sprijin pedagogic de la Ministerul de Interne și municipalitate.
- Refugiații pot avea acces la fonduri nerambursabile care să le faciliteze demararea unui afaceri, ceea ce conduce la auto-angajare.
- Facilitatea de detenție din cadrul Casei de Azil a fost închisă.
- Nu mai există plângeri cu privire la condițiile de trai din Casa de Azil, inclusiv cu privire la alimentație, distribuirea de haine și/sau camerele supraaglomerate – toate foste subiecte foarte fierbinți în anii anteriori.
- În plus, de când a fost înlocuită și firma de pază care asigura securitatea în Casa de Azil, nu au mai existat plângeri cu privire la comportamentul agenților de pază.

Metodologie

Evaluarea Participativă 2009 a fost realizată de o Echipă Multi-Funcțională (EMF) formată din personal al UNHCR, Ministerului Sloven al Internelor (Secția Azil și Integrare) și organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri) Pravno informacijski centar (PIC) și Slovenska filantropija (SF). Interveniurile au fost realizate în perioada 22-25 septembrie 2009 în Casa de Azil din Ljubljana, Centrul pentru Străini din Postojna și locuințele private ale familiilor de refugiați din Kamnik și Celje.

Cele 30 persoane intervievate au inclus deopotrivă solicitanți de azil și refugiați, grupați în următoarele categorii: femei și bărbați, familii, bărbați și femei singure, copii și copii neînsoțiți. În timpul interviurilor, s-au adresat întrebări cu privire la condițiile de primire și procesul de integrare locală, în special despre accesul la educație, serviciile de sănătate, serviciile sociale și piața muncii. Persoanele intervievate au avut libertatea de a vorbi despre orice alte teme considerate de interes.

Un număr de solicitanți de azil a preferat să nu se întâlnească cu Echipa Multi-Funcțională pentru că făcuseră deja asta în anii precedenți și nu au mai considerat că pot aduce un plus de valoare de vreme ce cazurile lor personale de azil nu au suferit îmbunătățiri personale și palpabile.

La finalul interviurilor, membrii EMF au organizat două întâlniri pentru a rezuma principalele constatări și finaliza raportul 2009.

“De ce durează așa de mult procedura de azil?”

Casa de Azil din capitala slovenă Ljubljana este singurul centru din țară care cazează solicitanții de azil. Este curată, prietenoasă și oferă un mediu confortabil și apropiat de „acasă”. Precedentele neînțelegeri între personal și rezidenți au fost rezolvate.

Timpul necesar pentru a se lua o decizie în primă instanță rămâne în continuare o problemă ridicată de solicitanții de azil. “ Casa de Azil nu este un loc prea rău în care să stai. Cu toate acestea însă, să trăiești aici e ca și cum ai trăi într-o sală de așteptare. Am nevoie să se ia o decizie cu privire la solicitarea mea ca să pot să îmi continui viața”, s-a plâns un solicitant de azi din Kazahstan în timpul unei sesiuni de interviuri. El, ca și mulți alți rezidenți de aici, este frustrat de durata foarte mare a procedurii de stabilire a statutului de refugiat. Majoritatea rezidenților au trăit în Casa de Azil mai bine de doi ani în așteptarea soluționării cazurilor.

O tânără solicitantă de azil a spus că nu înțelege de ce durează așa de mult să finalizeze un caz. „Am început să mă cert cu cea care se ocupă de solicitarea mea. O tot întreb de ce durează așa de mult și nu îmi dă niciodată motive sau explicații pentru întârziere”, a mai spus ea.

Așteptând din Casa de Azil, lună după lună, solicitanții de azil devin neliniștiți și frustrați. Conform Legii protecției internaționale în vigoare, solicitanții de azil pot munci legal la un an de la momentul la care depun cererea de azil. „Sunt sănătos, calificat și vreau să câștig mai mulți bani pentru mine și familia mea. Am primit chiar și o ofertă de muncă. De ce nu mi se permite să muncesc?” și-a rezumat situația grea capul unei familii numeroase din Kosovo. Cei care se plâng cu privire la restricțiile aplicate muncii legale sunt de regulă bărbații solicitanți de azil. Ar prefera ca perioada de așteptare pentru a avea acces la piața muncii să fie scurtată.

Ca și în anii precedenți, o nemulțumire generală în Casa de Azil a vizat lipsa îmbrăcăminte adecvate. În 2009, doar minorii neînsoțiți solicitanți de azil au avut comentarii de făcut în acest sens. „Aici, membrii personalului nu înțeleg că suntem adolescenți și avem nevoi diferite”, au spus ei Echipei Multi-Funcționale. Ar prefera să poată mărci mai la modă decât cele care le sunt oferite în prezent.

Minorii nu par să știe că pentru fiecare dintre ei a fost numit un tutore și un reprezentant legal și că asistenții sociali din Casa de Azil sunt responsabili pentru bunăstarea minorilor.

S-a observat că doar câțiva dintre solicitanții de azil au putut să plece din Casa de Azil și să își găsească în altă parte locuințe pe care să și le poată permite. Cei care au putut să plece din Casa de Azil stau de regulă în Ljubljana, pentru că acest oraș oferă cele mai bune oportunități de angajare. În plus, Casa de Azil este mai aproape și pot astfel să aibă acces ușor la consiliere juridică și socială, dacă au nevoie.

Consilierea juridică și informațiile privind protecția oferite solicitanților de azil s-au îmbunătățit extraordinar în decursul ultimilor ani în Slovenia. Persoanele intervievate par să înțeleagă conținutul, esența și scopul procedurii de azil, iar posibilitățile de accesare a asistenței juridice și serviciilor de interpretare s-au îmbunătățit.

Câțiva dintre rezidenții intervievați se mutaseră anterior în alte state membre ale Uniunii Europene și au revenit în Slovenia în conformitate cu prevederile Regulamentului Dublin II. Chiar dacă mulți dintre ei au dificultăți în a accepta faptul că nu pot să se miște liber către o țară pe care o aleg, admit faptul că au fost informați în mod corespunzător cu privire la regulile și reglementările comunitare cu privire la deplasarea către și dinspre alte state membre ale UE.

În ceea ce privește viața lor de zi cu zi, rezidenții Casei de Azil au avut doar câteva plângeri. Problemele anterioare care au apărut în mod invariabil în anii precedenți, cum ar fi calitatea și cantitatea de hrană, sau verificările intruzive realizate de personalul Casei de Azil în camere, nu au mai fost deloc menționate.

Chiar și o detenție “confortabilă” este frustrantă

Centrul pentru Străini, o facilitate de detenție din Postojna, este o facilitate pentru persoanele care au fost identificate ca stând ilegal în Slovenia, persoane pe care să fie deportate către alte țări și/sau solicitanții de azil care fac obiectul procedurii Dublin II. Trebuie remarcat că numărul persoanelor de interes deținute s-a redus drastic în 2009 față de 2008. În 2009 erau deținute 21 persoane, față de 102 în 2008.

În timpul Evaluării Participative 2009, 2 solicitanți de azil erau în detenție în Postojna, ambii bărbați singuri care fac obiectul procedurii Dublin II.

Solicitanții de azil din Postojna au acces la consiliere psihosocială oferită de asistenții sociali care vizitează săptămânal centrul din Casa de Azil din Ljubljana. În plus, consilierii pentru refugiați oferă consiliere juridică gratuită săptămânal, și toți solicitanții de azil primesc un CD cu informații despre drepturile și obligațiile lor într-o limbă pe care o înțeleg.

În plus, există o cameră dedicată și dotată pentru practici religioase.

Detenția în sine este o grea încercare pentru fiecare persoană și nu este ușor de acceptat. Cu toate acestea însă, Echipa Multi-Funcțională a constatat că, în ceea ce privește condițiile de trai din Centrul pentru Străini din Postojna, acestea sunt satisfăcătoare. Toți deținuții au posibilitatea să facă exerciții fizice în fiecare zi într-o zonă dotată cu facilități sportive, inclusiv un teren de baschet și fotbal. În plus, toți deținuții au la dispoziție echipament sportiv, inclusiv costum și pantof sport.

O asistentă medicală este prezentă în centru în fiecare zi între 7 a.m. și 9 p.m. Deținuții intervievați au lăudat cazarea și mesele. „Dacă nu existau restricțiile privind libertatea de mișcare, aceste condiții ar fi mult mai bune decât cele care mi-au fost oferite în detenția din Turcia.”

Echipa Multi-Funcțională a aflat că materiale de citit sunt disponibile în diferite limbi în bibliotecă. „Consider că de vreme ce sunt forțat să stau aici, aș putea să îmi folosesc mai bine timpul, așa că am început să învăț singur limba engleză la bibliotecă”, a spus unul dintre solicitanții de azil în timpul interviului.

Refugiații se împacă bine cu comunitatea locală gazdă

Deși Departamentul pentru Integrare al Ministerului de Interne a trimis notificări tuturor refugiaților rezidenți în Slovenia cu privire la apropiatul proces AGDM, doar foarte puțini dintre ei au participat la Evaluarea Participativă 2009. În consecință, Echipa Multi-Funcțională a vizitat două familii de refugiați în locuințele lor private din două orașe diferite. Refugiații au spus că s-au aranjat bine. Copiii merg la școlile locale, iar părinții și-au găsit de muncă și/sau au demarat o afacere. Ei primesc și ajutor social și beneficii de la municipalitățile locale și se înțeleg bine cu populația locală gazdă.

„Suntem singura familie de străini din acest cartier, așa că toată lumea ne cunoaște și majoritatea oamenilor sunt săritori și prietenoși. Ne place aici”, ne-a spus o femeie.

Accesul la locuințe la prețuri accesibile este o problemă sistematică pentru refugiații în Slovenia. Spre deosebire de cetățenii sloveni, refugiații nu sunt eligibili pentru locuințe de stat/non-profit și trebuie să găsească o locuință la prețul pieței. „Am fost norocoși să găsim acest apartament frumos. Un astfel de loc costă de regulă mult mai mult decât trebuie să plătim noi, dar proprietarul este un om bun și vrea să ne ajute”, a spus o familie interviuatorilor, înțelegând foarte bine că sunt excepția de la regulă.

Recomandări

- Problemele și aspectele aferente procedurii de stabilire a statutului de refugiat trebuie luate în considerare și rezolvate în contextul Proiectului privind Inițiativa Calității⁸. Ca și continuare a recomandărilor EMF din 2008, întârzierea primei decizii trebuie rezolvată urgent.
- Este nevoie să se definească abordările individuale în cazurile care implică persoane vulnerabile, în special cazurile care implică violența împotriva sau tratamentul necorespunzător al femeilor și copiilor, cazurile care implică minori și în toate cazurile care impun o atenție specifică în procesul de azil și în legătură cu asistența oferită persoanelor de interes vulnerabile. Guvernul sloven, ONG-urile și alți factori interesați relevanți trebuie să își unească eforturile de îndată ce este posibil și să stabilească un proces de consiliere, consultare și cooperare cu privire la aceste cazuri.
- EMF recomandă elaborarea și implementarea unei soluții permanente și durabile cu privire la cazarea femeilor vulnerabile.
- EMF recomandă ca factorii interesați (Ministerul de Interne, ONG-uri și UNHCR) să abordeze Ministerul Mediului în vederea revizuirii problemei accesului la locuințe sociale în vederea asigurării că refugiații și deținătorii permiselor de ședere permanentă sunt eligibili pentru apartamente non-profit.
- EMF recomandă ca persoanelor de interes să li se faciliteze și să fie asistate pentru a înființa organizații ale refugiaților, facilitând astfel dezvoltarea structurilor de auto-gestionare ale comunității și oferirea de servicii de dezvoltare comunitară.

8 Proiectul privind Asigurarea Calității și Mecanismul de Evaluare (ASQAEM) în sub-regiunea Europa centrală și de est; un proiect al UNHCE, co-finanțat de Comisia Europeană pentru evaluarea și îmbunătățirea procedurii de stabilire a statutului de refugiat.

Tendențe cu privire la azil 2007-2009

Statistici provizorii pentru regiunea Europei Centrale

Totalul pentru Europa Centrală	2007	2008	2009
Cereri de azil*	20053	16267	19388
Refugiați recunoscuți	744	663	507
Protecție complementară	3607	3227	2981
Cereri de azil depuse de minori neînsoțiți /copii separați	553	547	398

Bulgaria	2007	2008	2009
Cereri de azil*	975	746	853
Refugiați recunoscuți	13	27	39
Protecție complementară	322	267	228
Cereri de azil depuse de minori neînsoțiți /copii separați	23	109	8
Principalele țări de origine ale solicitanților de azil în 2009	Irak, apatrizi, Afghanistan, Iran, Armenia		

Cehia	2007	2008	2009
Cereri de azil	1878	1656	1258
Refugiați recunoscuți	191	157	75
Protecție complementară	191	132	28
Cereri de azil depuse de minori neînsoțiți /copii separați		34	12
Principalele țări de origine ale solicitanților de azil în 2009	Ucraina, Kazakhstan, Mongolia, Turcia		

Ungaria	2007	2008	2009
Cereri de azil	3425	3118	4672
Refugiați recunoscuți	169	160	166
Protecție complementară	69	130	217
Cereri de azil depuse de minori neînsoțiți /copii separați	73	176	270
Principalele țări de origine ale solicitanților de azil în 2009	Serbia (incl. Kosovo), Afghanistan, Somalia, Turcia, Georgia, Irak		

Polonia	2007	2008	2009
Cereri de azil	10048	8517	10587
Refugiați recunoscuți**	212	193	133
Protecție complementară**	2919	2595	2377
Cereri de azil depuse de minori neînsoțiți /copii separați	246	70	14
Principalele țări de origine ale solicitanților de azil în 2009	Rusia, Georgia, Armenia, Vietnam, Belarus		

* Cifrele include cererile repetate.

** Datele privind refugiații recunoscuți și protecția complementară se bazează pe rezultatul fazei administrative a procedurii de determinare a statutului de refugiat și nu include refugiații recunoscuți la nivel judecătoresc.

România

	2007	2008	2009
Cereri de azil	659	1080	995
Refugiați recunoscuți	143	102	64
Protecție complementară	17	36	30
Cereri de azil depuse de minori neînsoțiți /copii separați	30	71	43
Principalele țări de origine ale solicitanților de azil în 2009	Rep.Moldova, Pakistan, Irak, Turcia, Afghanistan		

Slovacia

	2007	2008	2009
Cereri de azil	2643	910	822
Refugiați recunoscuți	14	22	14
Protecție complementară	82	65	97
Cereri de azil depuse de minori neînsoțiți /copii separați	154	71	28
Principalele țări de origine ale solicitanților de azil în 2009	Pakistan, Rep. Moldova, India, Vietnam, Afghanistan, China		

Slovenia

	2007	2008	2009
Cereri de azil	425	240	201
Refugiați recunoscuți	2	2	16
Protecție complementară	7	2	4
Cereri de azil depuse de minori neînsoțiți /copii separați	27	16	23
Principalele țări de origine ale solicitanților de azil în 2009	Bosnia-Herțegovina, Serbia (incl. Kosovo), Turcia, Afghanistan		

Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
Reprezentanța Regională pentru Europa Centrală

Adresa: Felvinci út 27, 1022 Budapesta, Ungaria

Tel. +36 1 336 3060, -70

Fax: +36 1 336 3080

Email: hunbu@unhcr.org

Website: <http://www.unhcr-centraleurope.org>

UNHCR
The UN
Refugee Agency